

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

RREGULLORE (QRK) NR.08/2021¹
PËR EMERGJENCAT DHE MONITORIMIN RADIOLOGJIK

REGULATION (GRK) NO.08/2021
ON RADIOLOGICAL EMERGENCY AND MONITORING²

UREDBA (VRK) BR. 08/2021
O RADIOLOŠKO VANREDNIM SITUACIJAMA I MONITORIRANJE³

¹ Rregullorja (QRK) – Nr.08/2021 për Emergjencat dhe Monitorimin Radiologjik, është miratuar në mbledhjen e 50-të të Qeverisë së Kosovës, me Vendimin Nr.10/50, datë 23.12.2021.

² Regulation (GRK) No.08/2021 on Radiological Emergency and Monitoring, was approved on the 50th meeting of the Government of Kosovo, with the Decision No.10/50, dated 23/12/2021.

³ Uredba (VRK) Br. 08/2021 o radiološko vanrednim situacijama i monitoriranje, usvojen je na 50 sednicu Vlade Kosova, sa Odlukom Br.10/50, datum 23.12.2021.

<p>Qeveria e Republikës së Kosovës,</p> <p>Në mbështetje të nenit 93 (4) të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, Në pajtim me Nenin 25, paragrafi 1 i Ligjit Nr. 06/L-029 për Mbrojtje nga Rrezatimi dhe Siguri Bërthamore (GZ: Nr. 5, me datë 27.04.2018), si dhe nenin 19 (6.2) të Rregullores së Punës së Qeverisë Nr. 09/2011 (GZ, Nr. 15, 12.09.2011)</p> <p>Miraton:</p> <p>RREGULLORE (QRK) NR.08/2021 PËR EMERGJENCAT DHE MONITORIMIN RADIOLOGJIK</p> <p>KAPITULLI I DISPOZITA TË PËRGJITHSHME</p> <p>Neni 1 Qëllimi</p> <p>1. Qëllimi i kësaj rregulloreje është të vendosë:</p>	<p>The Government of the Republic of Kosovo,</p> <p>Pursuant to Article 93 (4) of the Constitution of the Republic of Kosovo, In accordance with Article 25, paragraph 1 of the Law No. 06/L-029 (OG No.5, dtd 27 April 2018) on Radiation Protection and Nuclear Safety and Article 19 (6.2) of the Rules of Procedure of Work of the Government No. 09/2011 (OG, No. 15, 12.09.2011)</p> <p>Approves:</p> <p>REGULATION (GRK) NO.08/2021 ON RADIOLOGICAL EMERGENCY AND MONITORING</p> <p>CHAPTER I GENERAL PROVISIONS</p> <p>Article 1 Aim</p> <p>1. The purpose of this regulation is to establish:</p>	<p>Vlada Republike Kosova,</p> <p>U skladu sa članom 93 (4) Ustava Republike Kosova, člana 25. stav 1. Zakona br. 06/L-029 (SL broj 5, od 27. aprila 2018. godine) o Zaštiti od zračenja i nuklearnoj bezbednosti, kao i član 19 (6.2) Poslovnika o Radu Vlade br. 09/2011 (Sl, br. 15, 12.09.2011)</p> <p>Donosi:</p> <p>UREDBA (VRK) BR. 08/2021 O RADIOLOŠKO VANREDNIM SITUACIJAMA I MONITORIRANJE</p> <p>POGLAVLJE I OPŠTE ODREDBE</p> <p>Član 1 Cilj</p> <p>1. Svrha ove uredbe je uspostavljanje:</p>
--	--	---

<p>1.1. kërkesat për emergjencat radiologjike, situatën e ekspozimit ekzistues, burimet jetime, ndotjen e metaleve, programin kombëtar të monitorimit radiologjik të mjedisit, ekspozimin ndaj radonit në mjedis të mbyllura, rrezatimin gama nga materialet ndërtimore dhe planin e veprimit për radonin.</p> <p>1.2. kërkesat për mbrojtjen e shëndetit të publikut në lidhje me lëndët radioaktive në ujin që planifikohet për konsum njerëzor, vlerat parametrike, metodat, llojet e matjeve, shpeshësinë dhe shtrirjen e monitorimit të lëndëve radioaktive në ujin e pijshëm, përgatitjen e programit të monitorimit të radioaktivitetit në ujin e pijshëm dhe mënyrën e informimit të rregullt të publikut për rezultatet e monitorimit të radioaktivitetit në ujin e pijshëm.</p> <p>2. Kjo Rregullore është pjesërisht në përputhje me Direktivën e Këshillit Evropian 2013/59/EURATOM për Standardet Bazë të Sigurisë dhe Direktivën e Këshillit Evropian</p>	<p>1.1. the requirements for radiological emergencies, existing exposure situation, phantom sources, metal contamination, national environmental monitoring programme, indoor exposure to radon, gamma radiation from building materials and radon action plan.</p> <p>1.2. the requirements for the protection of the health of the general public with regard to radioactive substances in water intended for human consumption, the parametric values, methods, types of measurements, the frequency and extent of monitoring of radioactive substances in drinking water, the preparation of the programme on monitoring the radioactivity in drinking water and the manner of regular informing of the general public about the results of monitoring the radioactivity in drinking water.</p> <p>2. This Regulation is partially in accordance with European Council Directive 2013/59/EURATOM on Basic Safety Standards and European Council Directive</p>	<p>1.1. zahteve za radiološku vanrednu situaciju, situaciju postojećeg izlaganja, napuštenih izvora, kontaminacija metala, nacionalni program monitoriranja životne sredine, izlaganje radonu u zatvorenim prostorima, gama-zračenje od građevinskog materijala, akcioni plan za radon.</p> <p>1.2. Ova uredba utvrđuje zahteve za zaštitu zdravlja šire javnosti u vezi sa radioaktivnim supstancama u vodi namenjenoj za ljudsku potrošnju, parametarske vrednosti, metode, vrste merenja, učestalost i obim praćenja radioaktivnih supstanci u vodi za piće, priprema programa praćenja radioaktivnosti u vodi za piće i način redovnog informisanja šire javnosti o rezultatima praćenja radioaktivnost u vodi za piće.</p> <p>2. Ova Uredba je delimično u skladu sa Direktivom Saveta Evrope 2013/59 / EURATOM o Osnovnim Sigurnosnim Standardima i Direktivom Saveta Evrope</p>
---	---	--

<p>2013/51/EURATOM për Lëndët Radioaktive në Ujin që Përdoret për Konsum Njerëzor.</p> <p style="text-align: center;">Neni 2 Fushëveprimi</p> <p>1. Kjo rregullore përcakton masat mbrojtëse për jetën dhe shëndetin e njerëzve dhe mjedisit nga efektet negative të materialeve radioaktive natyrore, në rastet e emergjencave radiologjike, nga burimet jetime dhe ujin që përdoret për konsum njerëzor.</p> <p style="text-align: center;">Neni 3 Përkufizimet</p> <p>1. Shprehjet e përdorura në këtë Rregullore kanë këto kuptime:</p> <p>1.1. Agjencia e Menaxhimit Emergjent ka kuptimin e njëjtë sikurse në përkufizimet e përcaktuara në Ligjin përkatës.</p> <p>1.2. Instituti Kombëtar i Shëndetit Publik të Kosovës ashtu siç përcaktohet në Ligjin përkatës.</p>	<p>2013/51/EURATOM on Radioactive Substances in Water Intended for Human Consumption.</p> <p style="text-align: center;">Article 2 Scope</p> <p>1. This regulation establishes the protective measures for the life and health of people and the environment from the harmful effects of naturally-occurring radioactive materials, radiological emergency cases, from phantom sources and water intended for human consumption.</p> <p style="text-align: center;">Article 3 Definitions</p> <p>1. The terms used in this Regulation have the following meanings:</p> <p>1.1. Emergency Management Agency shall have the same meaning as in the definitions set out in the relevant Law.</p> <p>1.2. National Institute for Public Health of Kosovo as defined in the relevant Law.</p>	<p>2013/51/EURATOM o Radioaktivnim Supstancama u Vodi Namijenjenoj za Ljudsku Potrošnju.</p> <p style="text-align: center;">Član 2 Delokrug</p> <p>1. Ovom uredbom utvrđuju se zaštitne mere života i zdravlja ljudi i životne sredine od štetnih efekata od prirodnih radioaktivnih materijala, slučajeva radioloških vanrednih situacija, iz napuštenih izvora i vode namenjene za ljudsku potrošnju.</p> <p style="text-align: center;">Član 3 Definicije</p> <p>1. Izrazi upotrebljeni u ovoj Uredbi imaju sledeće značenje:</p> <p>1.1. Agencija za Upravljanje Vanrednim Situacijama ima isto značenje kao u izrazima upotrebljenim u relevantnom zakonu.</p> <p>1.2. Nacionalni Institut za Javno Zdravlje Kosova kako je definisano u relevantnom Zakonu.</p>
---	--	---

<p>1.3. Depozitim - nënkupton mbajtjen e materialit radioaktiv, duke përfshirë lëndë djegëse bërthamore të konsumuar, burime radioaktive ose mbetje radioaktive, në një objekt pa patur qëllim nxjerrjen e tyre prej objektit;</p> <p>1.4. Dozë Indikative (DI) – nënkupton dozën efektive të pritshme që krijohet nga gëlltitja gjatë një viti e të gjitha radiobërthamave, prania e të cilave është zbuluar në furnizimin me ujë që përdoret për konsum njerëzor, me origjinë natyrore dhe artificiale, por duke përjashtuar tritiumin, kaliumin-40, radonin dhe produktet e tij të zbërthimit me periudë përgjysmimi të shkurtër.</p> <p>1.5. Ekspozim profesional emergjent - nënkupton ekspozimin ndaj rrezatimit në një situatë ekspozimi emergjente të një punonjësi emergjence;</p> <p>1.6. Situatë ekspozimi ekzistuese - nënkupton një situatë ekspozimi që tashmë ekziston kur duhet të merret një vendim për kontrollin e saj dhe e cila nuk kërkon momentalisht ose më tej që të merren masa urgjente;</p>	<p>1.3. Disposal - the holding of radioactive material, including spent fuel, a radioactive source or radioactive waste, in a facility without the intention of retrieval;</p> <p>1.4. Indicative dose or ‘ID’ - means the committed effective dose for one year of ingestion resulting from all the radionuclides whose presence has been detected in a supply of water intended for human consumption, of natural and artificial origin, but excluding tritium, potassium-40, radon and short-lived radon decay products;</p> <p>1.5. Emergency occupational exposure - radiation exposure received in an emergency exposure situation by an emergency worker;</p> <p>1.6. Existing exposure situation - an exposure situation that already exists when a decision on its control has to be taken and which does not call or no longer calls for urgent measures to be taken;</p>	<p>1.3. Odlaganje – držanje radioaktivnog materijala uključujući i korišćeno radioaktivno gorivo, radioaktivni izvor ili radioaktivni otpad, u objektu bez namere ponovnog uzimanja;</p> <p>1.4. Indikativna doza ili „ID” - znači predviđena efektivna doza za jednu godinu unošenja ingestijom koja proizlazi iz svih radionuklida čija je prisutnost otkrivena u snabdijevanju vodom namijenjene za ljudsku potrošnju, prirodnog i vještačkog porijekla, ali s izuzetkom tricijuma, kalijuma-40, radona i kratkoživećih produkata raspada radona;</p> <p>1.5. Vanredna profesionalna izloženost – izloženost zračenju u situacijama vanredne izloženosti radnika hitne službe;</p> <p>1.6. Situacija postojećeg izlaganja - je situacija izlaganja koja već postoji kada treba doneti odluku o njenom kontrolisanju i koja ne zahteva ili više ne zehteva preduzimanje hitnih mera;</p>
---	---	--

<p>1.7. Situatë ekspozimi emergjente – nënkupton një situatë ekspozimi për shkak të një emergjence;</p> <p>1.8. Ndotje - nënkupton praninë e paqëllimshme ose të padëshirueshme të lëndëve radioaktive në sipërfaqe ose brenda trupave të ngurtë, lëngjeve, gazeve ose në trupin e njeriut;</p> <p>1.9. Lëndë radioaktive - nënkupton çdo lëndë, e cila përmban një ose më shumë radiobërthama, aktiviteti ose përqendrimi i së cilës nuk mund të mos përfillet nga pikëpamja e mbrojtjes nga rrezatimi;</p> <p>1.10. Ujë i pijshëm - (a) të gjitha ujërat, në gjendje natyrore ose pas trajtimit, të planifikuar për pirje, gatim, përgatitje të ushqimit, apo për qëllime të tjera shtëpiake, pavarësisht nga origjina ose nëse furnizohet nga një rrjet i shpërndarjes, një çistennë, ose në shishe apo enë; (b) të gjitha ujërat që përdoren në çfarëdo ndërmarrje prodhuese të ushqimit, për prodhimin, përpunimin, ruajtjen, ose tregtimin e prodhimeve ose</p>	<p>1.7. Emergency exposure situation - a situation of exposure due to an emergency;</p> <p>1.8. Contamination - the unintended or undesirable presence of radioactive substances on surfaces or within solids, liquids or gases or on the human body;</p> <p>1.9. Radioactive substance - any substance that contains one or more radionuclides the activity or concentration of which cannot be disregarded from a radiation protection point of view;</p> <p>1.10. Drinking water - (a) all water, either in its original state or after treatment, intended for drinking, cooking, food preparation or other domestic purposes, regardless of its origin and whether it is supplied from a distribution network, a tanker, or in bottles or containers; (b) all water used in any food-production undertaking for the manufacture, processing, preservation or marketing of products or substances intended for human consumption.</p>	<p>1.7. Situacija vanrednog izlaganja - je situacija izlaganja zračenju zbog vanredne situacije;</p> <p>1.8. Kontaminacija – je neplansko ili neželjeno prisustvo radioaktivnih supstanci na površinama ili unutar čvrstih materija, tečnosti ili gasova ili na ljudskom telu;</p> <p>1.9. Radioaktivna supstanca – znači svaka supstanca koja sadrži jedan ili više radionuklida čija se aktivnost ili specifična aktivnost ne može zanemariti sa stanovišta zaštite od zračenja.</p> <p>1.10. Voda za piće - (a) sve vode, bilo u svom prirodnom stanju ili nakon prerade, namenjena za piće, kuvanje, pripremu hrane ili druge unutrašnje namene, bez obzira na poreklo i to da li je dospela iz distributivne mreže, cisterne, flaša ili posuda; (b) sve vode koje se koriste u bilo kakvoj organizaciji za proizvodnju hrane, proizvodnju, preradu, čuvanje ili trgovinu proizvoda ili supstanci namenjenih za ljudsku potrošnju;</p>
---	---	--

<p>lëndëve të planifikuara për konsum njerëzor;</p> <p>2. Shprehjet tjera të përdorura në këtë rregullore kanë kuptimin e njëjtë me përkufizimet e dhëna në Ligjin përkatës për Mbrojtje nga Rrezatimi dhe Siguri Bërthamore.</p> <p style="text-align: center;">KAPITULLI II SITUATAT E EKSPOZIMIT EMERGJENT</p> <p style="text-align: center;">Neni 4 Reagimi ndaj situatave emergjente</p> <p>1. Ndërmarrja duhet të njoftojë menjëherë Agjencinë për çfarëdo emergjence në lidhje me praktikën për të cilat ajo është përgjegjëse dhe merr të gjitha masat e duhura për të zvogëluar pasojat.</p> <p>2. Në rast të një emergjence, ndërmarrja në fjalë bën një vlerësim fillestar të përkohshëm të rrethanave dhe pasojave të emergjencës dhe ndihmon me masa mbrojtëse.</p>	<p>2. The other terms used in this regulation shall have the same meaning as defined in the relevant Law on Radiation Protection and Nuclear Safety.</p> <p style="text-align: center;">CHAPTER II EMERGENCY EXPOSURE SITUATIONS</p> <p style="text-align: center;">Article 4 Emergency response</p> <p>1. The undertaking shall notify the Agency immediately of any emergency in relation to the practices for which it is responsible and to take all appropriate action to reduce the consequences.</p> <p>2. In the event of an emergency, the undertaking concerned makes an initial provisional assessment of the circumstances and consequences of the emergency and assists with protective measures.</p>	<p>2. Ostali izrazi koji se koriste u ovoj urdebi imaju isto značenje sa definicijama podnetim u Zakonu relevantnog o Zaštiti od Zračenja i Nuklearnoj Bezbednosti.</p> <p style="text-align: center;">POGLAVLJE II SITUACIJE VANREDNOG IZLAGANJA</p> <p style="text-align: center;">Član 4 Odgovor na vanrednu situaciju</p> <p>1. Preduzeće odmah izvesti Agenciju o svakoj vanrednoj situaciji u vezi s delatnošću za koju je odgovorno i preuzme sve odgovarajuće radnje za smanjivanje posledica.</p> <p>2. U slučaju vanredne situacije, dato preduzeće napravi početnu privremenu procenu okolnosti i posledica vanredne situacije i pruži pomoć merama zaštite.</p>
--	--	---

<p>3. Ndërmarrja kujdeset që të merren masat mbrojtëse lidhur me:</p> <p>3.1. burimin e rrezatimit, për të zvogëluar ose ndaluar rrezatimin, duke përfshirë çlirimin e radiobërthamave;</p> <p>3.2. mjedisin, për të zvogëluar ekspozimin e individëve që shkaktohet nga lëndët radioaktive përmes rrugëve përkatëse;</p> <p>3.3. individët, për të zvogëluar ekspozimin e tyre.</p> <p>4. Në rast të një emergjence brenda ose jashtë territorit të saj, Agjencia e Menaxhimi të Emergjencave kërkon:</p> <p>4.1. organizimin e masave të përshtatshme mbrojtëse, duke marrë parasysh karakteristikat e vërteta të emergjencës dhe në përputhje me strategjinë e mbrojtjes së optimizuar si pjesë e planit të reagimit ndaj emergjencës, ku elementet që do të përfshihen në planin e reagimit të emergjencës janë përcaktuar në Rregulloren Nr. 18/2018 për Burimet e</p>	<p>3. States shall ensure that provision is made for protective measures with regard to:</p> <p>3.1. the radiation source, to reduce or stop the radiation, including the release of radionuclides;</p> <p>3.2. the environment, to reduce the exposure of individuals resulting from radioactive substances through relevant pathways;</p> <p>3.3. individuals, to reduce their exposure.</p> <p>4. In the event of an emergency on or outside its territory, the Emergency Management Agency shall require:</p> <p>4.1. the organisation of appropriate protective measures, taking account of the real characteristics of the emergency and in accordance with the optimised protection strategy as part of the emergency response plan, whereby the elements to be included in an emergency response plan are indicated in Regulation Nr. 18/2018 on Radiation Sources and Practices, Section B of Annex XI;</p>	<p>3. Preduzeće stara se o tome da se omogućé mere zaštite u odnosu na:</p> <p>3.1. izvor zračenja radi smanjenja ili prekida zračenja uključujući i ispuštanje radionuklida;</p> <p>3.2. životnu sredinu radi smanjenja izlaganja pojedinaca radioaktivnim supstancama bitnim putevima;</p> <p>3.3. pojedince radi smanjivanja njihovog izlaganja.</p> <p>4. U slučaju vanredne situacije na svojoj teritoriji ili van nje, Agencija za Upravljanje Vanrednim Situacijama zahteva:</p> <p>4.1. organizovanje odgovarajućih mera zaštite, uzimajući u obzir stvarne karakteristike vanredne situacije i u skladu sa optimizovanom strategijom zaštite kao delom plana za delovanje u vanrednoj situaciji, a elementi koji treba da budu uključeni u plan za delovanje u vanrednoj situaciji navedeni su u Uredbi Br. 18/2018 o Izvorima i Delatnostima, odeljku B Aneksa IX;</p>
---	--	--

<p>Rrezatimit dhe Praktikat, Seksioni B i Aneksit XI;</p> <p>4.2. vlerësimin dhe regjistrimin e pasojave të emergjencës dhe të efektivitetit të masave mbrojtëse.</p> <p>5. Agjencia e Menaxhimit të Emergjencave, në varësi të situatës, kërkon marrjen e masave për organizimin e trajtimit mjekësor të individëve të prekur.</p> <p style="text-align: center;">Neni 5 Informacion për anëtarët e publikut që mund të preken në rast emergjence</p> <p>1. Agjencia e Menaxhimit të Emergjencave siguron që anëtarët e publikut, të cilët mund të preken në rast të një emergjence, të informohen në lidhje me masat për mbrojtjen e shëndetit të zbatueshme për ta dhe në lidhje me veprimet që ata duhet të ndërmarrin në rast të një emergjence.</p>	<p>4.2. the assessment and recording of the consequences of the emergency and of the effectiveness of the protective measures.</p> <p>5. The Agency for Emergency Management shall, depending on the situation, requests provisions to be made to organise the medical treatment of the affected individuals.</p> <p style="text-align: center;">Article 5 Information to the members of the public likely to be affected in the event of an emergency</p> <p>1. The Agency for Emergency Management shall ensure that the members of the public likely to be affected in the event of an emergency are given information about the health protection measures applicable to them and about the actions they should take in the event of such an emergency.</p>	<p>4.2. procenu i evidentiranjë posledica vanredne situacije i delotvornosti mera zaštite.</p> <p>5. Agjencia za Upravljanje Vanrednim Situacijama obezbeđuje da će se, ako tako situacija zahteva, naložiti mera organizovanja medicinskog tretmana ugroženih .</p> <p style="text-align: center;">Član 5 Informisanje pojedinaca iz stanovništva za koje postoji verovatnoća da će biti ugroženi u slučaju vanredne situacije</p> <p>1. Agjencia za Upravljanje Vanrednim Situacijama stara se o tome da pojedinci iz stanovništva, za koje postoji verovatnoća da će biti ugroženi u slučaju vanredne situacije, dobiju informacije o merama zaštite zdravlja koje se na njih primenjuju i o radnjama koje treba da preduzmu u slučaju vanredne situacije.</p>
---	---	---

<p>2. Informacioni i dhënë duhet të përfshijë të paktën elementet e përcaktuara në Rregulloren Nr. 18/2018 për Burimet e Rrezatimit dhe Praktikën, Seksioni A i Aneksit XII.</p> <p>3. Informacioni do t'u komunikohet anëtarëve të publikut të përmendur në paragrafin 1 të këtij neni pa bërë asnjë kërkesë prej tyre.</p> <p>4. Agjencia e Menaxhimit të Emergjencave siguron që informacioni të përditësohet dhe shpërndahet në intervale të rregullta dhe sa herë që ndodhin ndryshime të rëndësishme. Ky informacion është gjithmonë në dispozicion të publikut.</p> <p style="text-align: center;">Neni 6 Informacion për anëtarët e publikut që aktualisht janë të prekur në rast të një emergjence</p> <p>1. Agjencia e Menaxhimit të Emergjencave siguron që, kur ndodh një situatë emergjente, anëtarët e publikut të cilët preken prej saj, informohen pa vonesë për faktet e emergjencës, hapat që duhet të ndërmerren dhe, sipas rastit, masat mbrojtëse</p>	<p>2. The information supplied shall include at least the elements set out in Regulation Nr. 18/2018 on Radiation Sources and Practices, Section A of Annex XII.</p> <p>3. The information shall be communicated to the members of the public referred to in paragraph 1 of this Article without any request being made.</p> <p>4. The Emergency Management Agency shall ensure that the information is updated and distributed at regular intervals and whenever significant changes take place. This information shall be permanently available to the public.</p> <p style="text-align: center;">Article 6 Information to the members of the public actually affected in the event of an emergency</p> <p>1. The Agency for Emergency Management shall ensure that, when an emergency occurs, the members of the public actually affected are informed without delay about the facts of the emergency, the steps to be taken and, as</p>	<p>2. Dostavljene informacije obuhvataju najmanje skup elemenata iz Uredbe Br. 18/2018 o Izvorima i Delatnostima, Odeljka A Aneksa XII.</p> <p>3. Informacije se saopštavaju pojedincima iz stanovništva iz stava 1. Ovog Člana bez posebnog zahteva.</p> <p>4. Agencija za Upravljanje Vanrednim Situacijama stara se o tome da informacije budu ažurirane i prosleđene u redovnim vremenskim razmacima i kada god dođe do značajnih promena. Informacije su stalno dostupne javnosti.</p> <p style="text-align: center;">Član 6 Informisanje pojedinca iz stanovništva koji su stvarno ugroženi u slučaju vanredne situacije</p> <p>1. Kada dođe do vanredne situacije, Agencija za Upravljanje Vanrednim Situacijama stara se o tome da stvarno ugroženi pojedinci iz stanovništva neodložno budu informisani o činjenicama vanredne situacije, koracima koje treba preduzeti i, po potrebi, merama</p>
--	---	--

<p>shëndetësore të zbatueshme për këta anëtarë të publikut.</p> <p>2. Informacioni i dhënë duhet të përfshijë pikat e renditura në Rregulloren Nr. 18/2018 për Burimet e Rrezatimit dhe Praktikën, Seksioni B i Aneksit XII të cilat janë të lidhura me llojin e situatave emergjente.</p> <p style="text-align: center;">Neni 7 Njoftimi dhe regjistrimi i ngjarjeve të rëndësishme</p> <p>1. Agjencia kërkon nga ndërmarrja që:</p> <p>1.1. Të zbatojë, sipas rastit, një sistem regjistrimi dhe analizimi të ngjarjeve të rëndësishme që përfshijnë ose potencialisht përfshijnë ekspozime aksidentale ose të paqëllimshme;</p> <p>1.2. Të njoftojë menjëherë Agjencinë për ndodhjen e çdo ngjarje të rëndësishme që shkakton ose mund të shkaktojë ekspozimin e individit mbi kufijtë operacionalë ose kushtet e veprimit të përcaktuara në kërkesat e autorizuara në lidhje me ekspozimin profesional ose</p>	<p>appropriate, the health protection measures applicable to these members of the public.</p> <p>2. The information provided shall cover those points listed in Regulation Nr. 18/2018 on Radiation Sources and Practices, Section B of Annex XII which are relevant to the type of emergency.</p> <p style="text-align: center;">Article 7 Notification and recording of significant events</p> <p>1. The Agency shall require the undertaking to:</p> <p>1.1. Implement, as appropriate, a recording and analysis system of significant events involving or potentially involving accidental or unintended exposures;</p> <p>1.2. Promptly notify the Agency of the occurrence of any significant event resulting or liable to result in the exposure of an individual beyond the operational limits or conditions of operation specified in authorising requirements with regard to occupational</p>	<p>zdravstvene zaštite primenjivim na te pojedince iz stanovništva.</p> <p>2. Informacije obuhvataju tačke iz Uredbe Br. 18/2018 o Izvorima i Delatnostima, Odeljka B Aneksa XII koje su bitne za određenu vrstu vanredne situacije.</p> <p style="text-align: center;">Član 7 Prijavlјivanje i vođenje evidencija značajnih događaja</p> <p>1. Agencija zahteva od preduzeća da:</p> <p>1.1. Sprovede, po potrebi, sistem vođenja evidencijai analize značajnih događaja koji uključuju ili potencijalno uključuju akcidentalna ili neplanska izlaganja;</p> <p>1.2. Smesta izveštavaju Agenciju o svakom značajnom događaju koji prouzrokuje ili može prouzrokovati izlaganje pojedinca preko operativnih granica ili uslova poslovanja iz ovlašćenih zahteva u pogledu profesionalnog izlaganja ili izlaganja stanovništva ili koje Agencija za</p>
--	---	--

<p>publik ose siç përcaktohen nga Agjencia për ekspozimin mjekësor, duke përfshirë rezultatet e hetimeve dhe masat korrigjuese për të shmangur ngjarje të tilla.</p> <p style="text-align: center;">Neni 8 Sistemi i menaxhimit të emergjencave</p> <p>1. Emergjencat mund të ndodhin në territorin e Kosovës dhe ky territor mund të ndikohet nga emergjencat që ndodhin jashtë tij. Agjencia e Menaxhimit të Emergjencave duhet të krijojë një sistem të menaxhimit të emergjencave dhe dispozitat e duhura administrative për të mirëmbajtur një sistem të tillë. Sistemi i menaxhimit të emergjencave do të përfshijë elementet e renditura në Rregulloren Nr. 18/2018 për Burimet e Rrezatimit dhe Praktikën, Seksioni A i Aneksit XI.</p> <p>2. Sistemi i menaxhimit të emergjencave projektohet që të jetë në përputhje me rezultatet e vlerësimit të situatave të mundshme të ekspozimit emergjent dhe të jetë në gjendje të reagojë në mënyrë efektive ndaj situatave të ekspozimit emergjent në</p>	<p>or public exposure or as defined by the Agency for medical exposure, including the results of the investigation and the corrective measures to avoid such events.</p> <p style="text-align: center;">Article 8 Emergency management system</p> <p>1. The emergencies may occur on the territory of Kosovo and that they may be affected by emergencies occurring outside its territory. The Agency for Emergency Management shall establish an emergency management system and adequate administrative provisions to maintain such a system. The emergency management system shall include the elements listed in Regulation Nr. 18/2018 on Radiation Sources and Practices, Section A of Annex XI.</p> <p>2. The emergency management system shall be designed to be commensurate with the results of an assessment of potential emergency exposure situations and to be able to respond effectively to emergency exposure situations in connection with practices or unforeseen events.</p>	<p>medicinska izlaganja utvrdi, uključujući rezultate istraga i korektivnih mera za izbegavanje takvih događaja.</p> <p style="text-align: center;">Član 8 Sistem upravljanja vanrednim situacijama</p> <p>1. Vanredne situacije mogu se desiti na teritoriji Kosova i da na njih mogu uticati vanredne situacije koje se dešavaju van njegove teritorije. Agencija za Upravljanje Vanrednim Situacijama uspostavlja sistem upravljanja vanrednim situacijama i odgovarajuće upravne odredbe za održavanje takvog sistema. Sistem upravljanja vanrednim situacijama uključuje elemente iz Uredbe Br. 18/2018 o Izvorima i Delatnostima, Odeljka A Aneksa XI.</p> <p>2. Sistem upravljanja vanrednim situacijama oblikuje se srazmerno rezultatima procene potencijalnih situacija vanrednog izlaganja kako bi mogao delotvorno da odgovori na situacije vanrednog izlaganja u vezi s - delatnostima ili nepredviđenim događajima.</p>
---	--	---

<p>lidhje me praktikat ose ngjarjet e paparashikuara.</p> <p>3. Sistemi i menaxhimit të emergjencave mbështet krijimin e planeve të reagimit ndaj emergjencave, me qëllim shmangien e reagimit të indeve që çojnë në efekte të rënda deterministike për çdo individ nga popullata e prekur dhe zvogëlimin e rrezikut të efekteve stokastike, duke marrë parasysh parimet e përgjithshme të mbrojtjes nga rrezatimi dhe nivelet e referencës.</p> <p style="text-align: center;">Neni 9 Përgatitja ndaj emergjencës</p> <p>1. Agjencia e Menaxhimit të Emergjencave siguron që planet e reagimit ndaj emergjencave janë vendosur paraprakisht për llojet e ndryshme të emergjencave, të identifikuar nga vlerësimi i situatave të mundshme të ekspozimit emergjent.</p> <p>2. Planet e reagimit ndaj emergjencave duhet të përfshijnë elementet e përcaktuara në Rregulloren Nr. 18/2018 për Burimet e Rrezatimit dhe Praktikrat, Seksioni B i Aneksit XI.</p>	<p>3.The emergency management system shall provide for the establishment of emergency response plans with the objective of avoiding tissue reactions leading to severe deterministic effects in any individual from the affected population and reducing the risk of stochastic effects, taking account of the general principles of radiation protection and the reference levels.</p> <p style="text-align: center;">Article 9 Emergency preparedness</p> <p>1. The Agency for Emergency Management shall ensure that emergency response plans are established in advance for the various types of emergencies identified by an assessment of potential emergency exposure situations.</p> <p>2. The emergency response plans shall include the elements defined in Regulation No. 18/2018 on Radiation Sources and Practices, Section B of Annex XI.</p>	<p>3. Sistem upravljanja vanrednim situacijama omogućuje uspostavljanje planova zadelovanje u vanrednim situacijama koji imaju za cilj izbegavanje reakcija tkiva koje dovode do ozbiljnih determinističkih efekata kod svakog pojedinca iz pogođenog stanovništva i smanjenje rizika od stohastičkih efekata, uzimajući u obzir opšta načela zaštite od zračenja i referentne nivoe.</p> <p style="text-align: center;">Član 9 Pripravnost za vanredne situacije</p> <p>1. Agencija za Upravljanje Vanrednim Situacijama stara se o tome da planovi zadelovanje u vanrednim situacijama budu uspostavljeni unapred za različite vrste vanrednih situacija utvrđene procenom potencijalnih situacija vanrednog izlaganja.</p> <p>2. Planovi za delovanje u vanrednim situacijama uključuju elemente iz Uredbe Br. 18/2018 o Izvorima i Delatnostima, Odeljka B Aneksa IX.</p>
---	---	---

<p>3. Planet e reagimit ndaj emergjencave përfshijnë gjithashtu, dispozita për kalimin nga një situatë e ekspozimit emergjent në një situatë të ekspozimit ekzistues.</p> <p>4. Agjencia e Menaxhimit të Emergjencave siguron që planet e reagimit ndaj emergjencave të testohen, rishikohen dhe, sipas rastit, të përmirësohen në intervale të rregullta, duke marrë parasysh mësimet e nxjerra nga situatat e kaluara të ekspozimit emergjent dhe duke marrë parasysh rezultatet e pjesëmarrjes në ushtrime emergjence në nivelin kombëtar dhe ndërkombëtar.</p> <p>5. Agjencia e Menaxhimit të Emergjencave vlerëson dhe regjistron pasojat e emergjencës dhe efektivitetin e masave mbrojtëse.</p> <p>6. Planet e reagimit të emergjencave, sipas rastit, përfshijnë elementet përkatëse të sistemit të menaxhimit të emergjencave të referuara në nenin 8.</p> <p style="text-align: center;">Neni 10 Bashkëpunimi ndërkombëtar</p>	<p>3. The emergency response plans shall also include provision for the transition from an emergency exposure situation to an existing exposure situation.</p> <p>4. The Agency for Emergency Management shall ensure that emergency response plans are tested, reviewed and, as appropriate, revised at regular intervals, taking into account lessons learned from past emergency exposure situations and taking into account the results of the participation in emergency exercises at national and international level.</p> <p>5. The Agency for Emergency Management shall assess and record the consequences of the emergency and of the effectiveness of the protective measures.</p> <p>6. The emergency response plans shall, where appropriate, incorporate relevant elements of the emergency management system referred to in article 8.</p> <p style="text-align: center;">Article 10 International cooperation</p>	<p>3. Planovi zadelovanje u vanrednim - situacijama takođe uključuju odredbe prelaska iz situacije vanrednog izlaganja na situaciju postojećeg izlaganja.</p> <p>4. Agencija za Upravljanje Vanrednim Situacijama stara se o tome da planovi za delovanje u vanrednim situacijama budu testirani i prema potrebi provereni i revidirani, uzimajući u obzir saznanja iz prošlih situacija vanrednog izlaganja i rezultate učestvovanja u vežbama za vanredne situacije na nacionalnom i međunarodnom nivou.</p> <p>5. Agencija za Upravljanje Vanrednim Situacijama će proceniti i evidentirati posledice vanrednih situacija i efikasnost zaštitnih mera.</p> <p>6. Planovi za delovanje u vanrednim situacijama po potrebi uključuju bitne elemente sistema upravljanja vanrednim situacijama iz clana 8.</p> <p style="text-align: center;">Član 10 Međunarodna saradnja</p>
--	---	--

<p>1. Agjencia do të bashkëpunojë me Shtetet Anëtare të BE-së, shtetet e rajonit dhe me vendet e treta në trajtimin e emergjencave të mundshme në territorin e saj, të cilat mund të ndikojnë në Shtetet Anëtare të BE-së, shtetet e rajonit ose vendet e treta, për të lehtësuar organizimin e mbrojtjes radiologjike në ato Shtete Anëtare të BE-së, shtete të rajonit ose vende të treta.</p> <p>2. Agjencia, në rast të një emergjence që ndodh në territorin e saj ose që ka të ngjarë të ketë pasojë radiologjike në territorin e saj, vendos menjëherë kontaktin me ANEA dhe Shtetet Anëtare të BE, shtetet e rajonit dhe me vendet e treta që mund të përfshihen ose ka të ngjarë të jenë prekur, me qëllim të shkëmbimit të vlerësimit për situatën e ekspozimit dhe koordinimin e masave mbrojtëse dhe informimit të publikut duke përdorur, sipas situatës, sisteme bilaterale ose ndërkombëtare të shkëmbimit të informacionit dhe koordinimit. Këto aktivitete koordinuese nuk do të parandalojnë ose vonojnë veprimet e nevojshme që duhet të ndërmerren në nivel kombëtar.</p>	<p>1. The Agency shall cooperate with EU Member States, regional countries and with third countries in addressing possible emergencies on its territory which may affect EU Member States, regional countries or third countries, in order to facilitate the organisation of radiological protection in those EU Member States, regional countries or third countries.</p> <p>2. The Agency shall, in the event of an emergency occurring on its territory or likely to have radiological consequences on its territory, promptly establish contact with the IAEA and the EU Member States, regional countries and with third countries which may be involved or are likely to be affected with a view to sharing the assessment of the exposure situation and coordinating protective measures and public information by using, as appropriate, bilateral or international information exchange and coordination systems. These coordination activities shall not prevent or delay any necessary actions to be taken on a national level.</p>	<p>1. Agencija sarađuje s drugim državama članicama EU, regionalnim zemljama i trećim zemljama u rešavanju mogućih vanrednih situacija na svojoj teritoriji, koje mogu uticati na druge države članice EU, regionalnim zemljama ili treće zemlje, kako bi olakšale organizovanje radiološke zaštite u tim državama članicama EU ili trećim zemljama.</p> <p>2. Agencija, u slučaju vanredne situacije na svojoj teritoriji ili koja bi mogla imati radiološke posledice na svojoj teritoriji, smesta uspostavlja kontakt sa MAAE i svim ostalim državama članicama EU, regionalnim zemljama i trećim zemljama koje mogu biti uključene ili bi mogle biti pogođene radi razmene procene situacije izlaganja i koordinacije mera zaštite i informisanja javnosti, koristeći prema potrebi bilateralne ili međunarodne sisteme razmene informacija i koordinacije. Te koordinacione aktivnosti ne sprečavaju -niti odlažu neophodne aktivnosti na nacionalnom nivou.</p>
---	--	---

<p>3. Agjencia do të shkëmbejë menjëherë informacion dhe do të bashkëpunojë me ANEA, shtetet e tjera përkatëse anëtare të BE-së, shtetet e rajonit, vendet e treta përkatëse dhe organizatat e specializuara ndërkombëtare në lidhje me humbjen, vjedhjen ose zbulimin e burimeve të mbyllura me aktivitet të lartë, të burimeve të tjera radioaktive dhe të materialeve radioaktive me aktivitet të lartë dhe në lidhje me ndjekjen ose hetimet përkatëse, pa rënë ndesh me kërkesat përkatëse të konfidencialitetit dhe legjislacionin përkatës kombëtar.</p> <p>4. Agjencia, sipas nevojës, bashkëpunon me ANEA, shtetet anëtare të BE-së, shtetet e rajonit dhe me vendet e treta gjatë kalimit nga një situatë ekspozimi emergjent në një situatë ekspozimi ekzistues.</p> <p style="text-align: center;">Neni 11 Programet për situata të ekspozimit ekzistues</p> <p>1. Agjencia siguron që janë marrë masa, sipas treguesve ose evidencës së ekspozimeve që nuk mund të mos përfillen</p>	<p>3. The Agency shall promptly share information and cooperate with IAEA, other relevant EU Member States, regional countries, relevant third countries and relevant international organisations regarding the loss, theft or discovery of high-activity sealed sources, other radioactive sources and radioactive material of concern and regarding related follow-up or investigations, without prejudice to relevant confidentiality requirements and relevant national legislation.</p> <p>4. The Agency shall, where appropriate, cooperate with the IAEA, EU Member States, regional countries and with third countries in the transition from an emergency exposure situation to an existing exposure situation.</p> <p style="text-align: center;">Article 11 Programmes on existing exposure situations</p> <p>1. The Agency shall ensure that measures are taken, upon indication or evidence of exposures that cannot be disregarded from a</p>	<p>3. Agencija neodložno razmenjuje informacije i saraduje sa MAAE i drugim državama članicama EU, regionalnim zemljama, relevantnim trećim zemljama i bitnim međunarodnim organizacijama u vezi s gubitkom, krađom ili pronalaženjem visokoaktivnih zatvorenih izvora, drugih radioaktivnih materijala koji su od interesa i u vezi s aktivnostima koje slede nakon toga ili istragama, ne dovodeći u pitanje primenu relevantnih zahteva poverljivosti i odgovarajućeg nacionalnog zakonodavstva.</p> <p>4. Agencija prema potrebi saraduje sa MAAE i drugim državama članicama EU, regionalnim zemljama i trećim zemljama u procesu prelaska iz situacije vanrednog izlaganja na – situaciju postojećeg izlaganja.</p> <p style="text-align: center;">Član 11 Programi za situacije postojećeg izlaganja</p> <p>1. Nakon naznake ili dokaza o izlaganju koji se ne mogu zanemariti sa stanovišta zaštite od zračenja, Agencija stara se o tome da se</p>
---	---	---

<p>nga pikëpamja e mbrojtjes nga rrezatimi, për të identifikuar dhe vlerësuar situatat e ekspozimit ekzistues duke marrë parasysh llojet e situatave të ekspozimit ekzistues të renditura në Rregulloren Nr. 18/2018 për Burimet e Rrezatimit dhe Praktikën, Aneksin XVII, dhe për të përcaktuar ekspozimet profesionale dhe publike përkatëse.</p> <p>2. Duke marrë parasysh parimin e përgjithshëm të justifikimit, Agjencia mund të vendosë që situata e ekspozimit ekzistues të mos kërkojë shqyrtimin e masave mbrojtëse ose korrigjuese.</p> <p>3. Situatat e ekspozimit ekzistues, të cilat janë shqetësuese nga pikëpamja e mbrojtjes nga rrezatimi për të cilat mund të caktohet përgjegjësia ligjore, do t'i nënshtrohen kërkesave përkatëse për situatat e ekspozimit të planifikuar dhe në përputhje me rrethanat situata të tilla të ekspozimit kërkohet që të njoftohen.</p> <p style="text-align: center;">Neni 12 Hartimi i strategjive</p> <p>1. Agjencia organizon hartimin e strategjive për të siguruar administrimin e duhur të</p>	<p>radiation protection point of view, to identify and evaluate existing exposure situations taking into account the types of existing exposure situations listed in Regulation No. 18/2018 on Radiation Sources and Practices, Annex XVII, and to determine the corresponding occupational and public exposures.</p> <p>2. The Agency may decide, having regard to the general principle of justification, that an existing exposure situation warrants no consideration of protective or remedial measures.</p> <p>3. Existing exposure situations which are of concern from a radiation protection point of view and for which legal responsibility can be assigned shall be subject to the relevant requirements for planned exposure situations and accordingly such exposure situations shall be required to be notified.</p> <p style="text-align: center;">Article 12 Establishment of strategies</p> <p>1. The Agency shall arrange for the establishment of strategies to ensure the</p>	<p>preduzmu mere za identifikaciju i evaluaciju – situacija postojećeg izlaganja, uzimajući u obzir vrste - situacija postojećeg izlaganja iz Urdebe Br. 18/2018 o Izvorima i Delatnostima, Aneksa XVII i za utvrđivanje odgovarajućih profesionalnih izlaganja i izlaganja stanovništva.</p> <p>2. Imajući u vidu opšte načelo opravdanosti, Agencijaj može odlučiti da situacija postojećeg izlaganja ne zahteva razmatranje zaštitnih ili –mera sanacije.</p> <p>3. Situacije postojećeg izlaganja koje izazivaju zabrinutost sa stanovišta zaštite od zračenja i za koje može postojati pravna odgovornost podležu odgovarajućim zahtevima situacija planiranog izlaganja i, u skladu s time, zahteva se izveštavanje o takvim se situacijama izlaganja.</p> <p style="text-align: center;">Član 12 Uspostavljanje strategija</p> <p>1. Agencija uređuje uspostavljanje strategija kako bi obezbedile odgovarajuće upravljanje</p>
--	--	--

<p>situatave të ekspozimit ekzistues, në proporcion me rreziqet dhe me efektivitetin e masave mbrojtëse.</p> <p>2. Secila strategji duhet të përmbajë:</p> <p>2.1. objektivat e ndjekura;</p> <p>2.2. nivelet e duhura të referencës, duke marrë parasysh nivelet e referencës të përcaktuara në Rregulloren Nr.18/2018 për Burimet e Rrezatimit dhe Praktikën, Aneksi I.</p> <p style="text-align: center;">Neni 13 Zbatimi i strategjive</p> <p>1. Agjencia e Menaxhimit Emergjent cakton përgjegjësitë për zbatimin e strategjive për menaxhimin e situatave të ekspozimit ekzistues dhe siguron koordinimin e duhur ndërmjet palëve përkatëse të përfshira në zbatimin e masave korrigjuese dhe mbrojtëse. Agjencia e Menaxhimit të Emergjencave sipas nevojës siguron përfshirjen e palëve të interesuara në vendimet lidhur me zhvillimin dhe zbatimin</p>	<p>appropriate management of existing exposure situations commensurate with the risks and with the effectiveness of protective measures.</p> <p>2. Each strategy shall contain:</p> <p>2.1. the objectives pursued;</p> <p>2.2. appropriate reference levels, taking into account the reference levels laid down in Regulation No. 18/2018 on Radiation Sources and Practices, Annex I.</p> <p style="text-align: center;">Article 13 Implementation of strategies</p> <p>1. The Agency for Emergency Management shall assign responsibilities for the implementation of strategies for the management of existing exposure situations, and ensure appropriate coordination between relevant parties involved in the implementation of remedial and protective measures. The Agency for Emergency Management shall provide as appropriate for the involvement of stakeholders in decisions regarding the development and</p>	<p>situacijama postojećeg izlaganja srazmerno rizicima i delotvornosti mera zaštite.</p> <p>2. Svaka strategija sadrži:</p> <p>2.1. ciljeve koje želi ostvariti;</p> <p>2.2. odgovarajuće referentne nivoe uzimajući u obzir referentne nivoe iz Uredbe Br. 18/2018 o Izvorima i Delatnostima, Aneksa I.</p> <p style="text-align: center;">Član 13 Sprovođenje strategija</p> <p>1. Agencija za Upravljanje Vanrednim Situacijama raspodeljuje nadležnosti za sprovođenje strategija za upravljanje situacijama postojećeg izlaganja i obezbeđuju odgovarajuću koordinaciju između relevantnih strana uključenih u sprovođenje mera sanacije i zaštite. Agencija za Upravljanje Vanrednim Situacijama po potrebi predviđa učešće zainteresovanih strana u odlukama o razvoju i sprovođenju</p>
--	--	---

<p>e strategjive për menaxhimin e situatave të ekspozimit.</p> <p>2. Forma, shkalla dhe kohëzgjatja e të gjitha masave mbrojtëse të konsideruara për zbatimin e një strategjie duhet të optimizohen.</p> <p>3. Pas zbatimit të një strategjie duhet të vlerësohet shpërndarja e dozave të ekspozimit që kanë rezultuar prej saj. Duhet të merren parasysh gjithashtu përpjekje të mëtejshme me qëllim optimizimin e mbrojtjes dhe zvogëlimin e ekspozimeve që janë ende mbi nivelin e referencës.</p> <p>4. Agjencia siguron që përgjegjësit për zbatimin e një strategjie rregullisht:</p> <p>4.1. të vlerësojnë masat korrigjuese dhe mbrojtëse në dispozicion, për arritjen e objektivave dhe efikasitetin e masave të planifikuara dhe të zbatuara;</p> <p>4.2. të japin informacion për popullsinë e ekspozuar për rreziqet e mundshme shëndetësore dhe për mjetet që janë në</p>	<p>implementation of strategies for managing exposure situations.</p> <p>2. The form, scale and duration of all protective measures considered for implementation of a strategy shall be optimised.</p> <p>3. The distribution of doses that has resulted from the implementation of a strategy shall be assessed. Further efforts shall be considered with the aim of optimising protection and reducing any exposures that are still above the reference level.</p> <p>4. The Agency shall ensure that those responsible for the implementation of a strategy shall regularly:</p> <p>4.1. evaluate the available remedial and protective measures for achieving the objectives and the efficiency of planned and implemented measures;</p> <p>4.2. provide information to exposed populations on the potential health risks and on the available means for reducing their exposure;</p>	<p>strategjija za upravljanje situacijama izlaganja.</p> <p>2. Optimizuju se - način, obim i trajanje svih razmatranih mera zaštite za sprovođenje strategije.</p> <p>3. Procenjuje se raspodela doza -nakon sprovođenja strategije. Razmatraju se dalji naponi za optimizaciju zaštite i smanjivanje izlaganja koja su i dalje iznad referentnog nivoa.</p> <p>4. Agencija stara se o tome da nadležni za sprovođenje strategije redovno:</p> <p>4.1. procenjuju dostupne –mere sanacije i zaštite za ostvarivanje ciljeva i delotvornost planiranih i sprovedenih mera;</p> <p>4.2. pružaju informacije izloženom stanovništvu o potencijalnim zdravstvenim rizicima i dostupnim</p>
--	--	--

<p>dispozicion për zvogëlimin e ekspozimit të tyre;</p> <p>4.3. të japin udhëzime për menaxhimin e ekspozimeve në nivelin individual ose lokal;</p> <p>4.4. të japin informacion për mjetet e përshtatshme për monitorimin e përqendrimeve, ekspozimeve dhe marrjen e masave mbrojtëse, në lidhje me aktivitetet që përfshijnë materiale radioaktive natyrore dhe që nuk menaxhohen si situata ekspozimi të planifikuar.</p> <p style="text-align: center;">KAPITULLI III BURIMET JETIME</p> <p style="text-align: center;">Neni 14 Zbulimi i burimeve jetime</p> <p>1. Agjencia siguron marrjen e masave të mëposhtme:</p> <p>1.1. ngritjen e ndërgjegjësimit të përgjithshëm për shfaqjen e mundshme të burimeve jetime dhe për rreziqet që lidhen me këto burime;</p>	<p>4.3. provide guidance for the management of exposures at individual or local level;</p> <p>4.4. with regard to activities that involve naturally occurring radioactive material and are not managed as planned exposure situations, provide information on appropriate means for monitoring concentrations and exposures and for taking protective measures.</p> <p style="text-align: center;">CHAPTER III ORPHAN SOURCES</p> <p style="text-align: center;">Article 14 Detection of orphan sources</p> <p>1. The Agency shall ensure that arrangements are made for:</p> <p>1.1. raising general awareness of the possible occurrence of orphan sources and associated hazards;</p>	<p>sredstvima smanjivanja njihove izloženosti;</p> <p>4.3. daju smernice za upravljanje izlaganjem na -individualnom ili lokalnom nivou;</p> <p>4.4. u pogledu aktivnosti koje obuhvataju rad sa prirodnim radioaktivnim materijalom i kojima se ne upravlja kao situacijama planiranog izlaganja, pružaju informacije o odgovarajućim sredstvima za praćenje koncentracija i izlaganja i za preduzimanje mera zaštite.</p> <p style="text-align: center;">POGLAVLJE III NAPUŠTENI IZVORI</p> <p style="text-align: center;">Član 14 Otkrivanje napuštenih izvora</p> <p>1. Agjencia stara se o tome da se uspostave mehanizmi za:</p> <p>1.1. podizanje svesti javnosti o mogućoj pojavi napuštenih izvora i povezanim opasnostima; i</p>
--	--	--

<p>1.2. nxjerrjen e udhëzuesit, për të informuar Agjencinë dhe për veprimet që duhet të ndërmerren nga personat që dyshojnë ose kanë dijeni për praninë e një burimi jetim.</p> <p>2. Agjencia inkurajon krijimin e sistemeve që kanë për qëllim zbulimin e burimeve jetime në vende të tilla siç janë depozitat e mëdha të skrapit metalik dhe impiantet e mëdha për riciklim e skrapit metalik ku në përgjithësi mund të hasen burimet jetime dhe sipas rastit në pikat e rëndësishme kyçe të tranzitit.</p> <p>3. Agjencia siguron vënien e menjëhershme në dispozicion të këshillave dhe ndihmës së specializuar teknike për personat të cilët dyshojnë për praninë e një burimi jetim dhe të cilët nuk janë të përfshirë normalisht në operacione që i nënshtrohen kërkesave të mbrojtjes nga rrezatimi. Qëllimi kryesor i këshillave dhe ndihmës do të jetë mbrojtja e punonjësve dhe anëtarëve të publikut nga rrezatimi dhe siguria e burimit.</p> <p style="text-align: center;">Neni 15 Ndotja e metaleve</p>	<p>1.2. issuing guidance for persons who suspect or have knowledge of the presence of an orphan source on informing the Agency and on the actions to be taken.</p> <p>2. The Agency shall encourage the establishment of systems aimed at detecting orphan sources in places such as large metal scrap yards and major metal scrap recycling installations where orphan sources may generally be encountered, or at significant nodal transit points, wherever appropriate.</p> <p>3. The Agency shall ensure that specialised technical advice and assistance is promptly made available to persons who suspect the presence of an orphan source and who are not normally involved in operations subject to radiation protection requirements. The primary aim of advice and assistance shall be the protection of workers and members of the public from radiation and the safety of the source.</p> <p style="text-align: center;">Article 15 Metal contamination</p>	<p>1.2. izdavanje smernica za osobe koje sumnjaju na ili znaju za prisustvo napuštenog izvora o tome kako da obaveste nadležni organ i radnje koje treba preduzeti.</p> <p>2. Agencija podstiče uspostavljanje sistema za otkrivanje napuštenih izvora na mestima kao što su velika skladišta metalnog otpada i velika postrojenja za reciklažu metalnog otpada gde se generalno mogu zateći napušteni izvori ili, po potrebi, blizu važnih prometnih čvorišta.</p> <p>3. Agencija stara se o tome da se smesta pruži stručan tehnički savet i pomoć osobama koje sumnjaju na prisustvo napuštenog izvora i koje inače ne učestvuju u poslovima koji podležu zahtevima zaštite od zračenja. Primarni cilj saveta i pomoći jeste zaštita radnika i poedinaca iz stanovništva od zračenja i sigurnost izvora.</p> <p style="text-align: center;">Član 15 Kontaminacija metala</p>
---	--	---

<p>1. Agjencia do të inkurajojë krijimin e sistemeve për të zbuluar praninë e ndotjeve radioaktive në produktet metalike të importuara nga vendet e treta, në vende të tilla si në impiantet e mëdha importuese metalike ose në pikat e rëndësishme kyçe të tranzitit.</p> <p>2. Agjencia kërkon që drejtuesit e një impianti të riciklimit të skrapit metalik të informojnë menjëherë Agjencinë nëse dyshojnë apo kanë njohuri për shkrirje ose veprim tjetër metalurgjik të një burimi jetim dhe kërkon që materialet e ndotura të mos përdoren, hidhen në treg ose depozitohen pa përfshirjen e Agjencisë.</p> <p style="text-align: center;">Neni 16 Rigjenerimi, menaxhimi, kontrolli dhe depozitimi i burimeve jetime</p> <p>1. Agjencia ofron shërbim teknik profesional, të përgatitur me udhëzimet e përshkruara më sipër, duke përfshirë ndarjen e përgjegjësiive për kontrollin dhe rigjenerimin e burimeve jetime, dhe për këtë janë hartuar planet e reagimit dhe masat e duhura.</p>	<p>1. The Agency shall encourage the establishment of systems to detect the presence of radioactive contamination in metal products imported from third countries, in places such as at major metal importing installations or at significant nodal transit points.</p> <p>2. The Agency shall require that the management of a metal scrap recycling installation promptly informs the Agency if it suspects or has knowledge of any melting of or other metallurgical operation on an orphan source and shall require that the contaminated materials are not used, placed on the market or disposed of without the involvement of the Agency.</p> <p style="text-align: center;">Article 16 Recovery, management, control and disposal of orphan sources</p> <p>1. The Agency provides professional technical service that is prepared with guidelines outlined including the division of responsibilities for control and recovery of orphan sources, they are designed appropriate response plans and measures.</p>	<p>1. Agjencia podstiče uspostavljanje sistema otkrivanja prisustva radioaktivne kontaminacije u metalnim proizvodima uvezanima iz trećih zemalja, na mestima kao što su velika postrojenja za uvoz metala ili važna prometna čvorišta.</p> <p>2. Agjencia zahteva da uprava postrojenja za reciklažu metalnog otpada odmah obavesti Agenciju ako sumnja ili zna za topljenje ili druge metalurške operacije na napuštenom izvoru i zahtevaju da se kontaminirani materijali ne koriste, ne plasiraju na tržište i ne odlažu bez uključivanja Agencije.</p> <p style="text-align: center;">Član 16 Povraćaj, upravljanje, kontrola i odlaganje napuštenih izvora</p> <p>1. Agjencia pruža stručnu tehničku službu koja je pripremljena sa navedenim smjernicama, uključujući i raspodelu odgovornosti, nad kontrolom i povraćajem napuštenih izvora, i da je izradio odgovarajuće planove - odgovora i primene mera.</p>
--	--	--

<p>2. Agjencia sipas nevojës siguron që të organizohen fushata për të gjetur burimet jetime të lëna pas nga praktika të kaluara. Fushatat mund të përfshijnë pjesëmarrjen financiare të qeverisë në kostot e rigjenerimit, menaxhimit, kontrollit dhe depozitimit të burimeve dhe mund të përfshijnë gjithashtu kërkimet e të dhënave arkivore të autoriteteve dhe ndërmarrjeve, të tilla si institutet kërkimore, institutet e testimit të materialit ose spitalet.</p> <p style="text-align: center;">Neni 17 Sigurimi financiar për burimet jetime</p> <p>Qeveria në pajtim me nenin 28 të Ligjit përkatës për Mbrojtje nga Rrezatimi dhe Siguri Bërthamore siguron vendosjen e një sistemi të sigurisë financiare ose mjete të tjera ekuivalente për të mbuluar kostot e ndërhyrjes në lidhje me rigjenerimin e burimeve jetime, të cilat mund të rezultojnë nga zbatimi i nenit 16 të kësaj Rregulloreje.</p> <p style="text-align: center;">Neni 18 Informacioni dhe trajnimi paraprak për punonjësit e emergjencës</p>	<p>2. The Agency shall ensure that campaigns are organised, as appropriate, to recover orphan sources left behind from past practices. The campaigns may include the financial participation of the Government in the costs of recovering, managing, controlling and disposing of the sources and may also include surveys of historical records of authorities and of undertakings, such as research institutes, material testing institutes or hospitals.</p> <p style="text-align: center;">Article 17 Financial security for orphan sources</p> <p>The Government in accordance with Article 28 of the relevant Law on Radiation Protection and Nuclear Safety shall ensure that a financial security system or other equivalent means is established to cover intervention costs relating to the recovery of orphan sources and which may result from implementation of Article 16 of this Regulation.</p> <p style="text-align: center;">Article 18 Prior information and training for emergency workers</p>	<p>2. Agencija stara se o tome da se, po potrebi, organizuju kampanje za povraćaj napuštenih izvora ostavljenih nakon ranijih delatnosti. Kampanje mogu obuhvatati finansijsko učešće vlade u troškovima povraćaja, upravljanja, kontrole i odlaganja izvora kao i istraživanje arhivske evidencije organa i preduzeća, kao što su istraživački instituti, instituti za testiranje materijala ili bolnice.</p> <p style="text-align: center;">Član 17 Finansijska bezbednost napuštenih izvora</p> <p>Vlada u skladu sa članom 28 relevantnog Zakona o Zaštiti od Zračenja i Nuklearnoj Bezbednosti stara se o tome da se uspostavi sistem finansijske bezbednost ili drugi ekvivalentan način pokrivanja troškova intervencije za povraćaj napuštenih izvora i koji može biti posledica sprovođenja člana 16 ove Uredbe.</p> <p style="text-align: center;">Član 18 Prethodno informisanje i osposobljavanje radnika u vanrednoj situaciji</p>
---	--	---

<p>1. Ndërmarrja siguron që punonjësit e emergjencës që janë të identifikuar në një plan të reagimit emergjent apo të sistemit të menaxhimit, kanë marrë informacion të përshtatshëm dhe të përditësuar rregullisht për rreziqet shëndetësore që mund të shkaktohen nga ndërhyrja e tyre dhe për masat parandaluese që duhet të merren në një ngjarje të tillë. Ky informacion do të marrë parasysh shkallën e emergjencave të mundshme dhe llojin e ndërhyrjes.</p> <p>2. Në momentin e ndodhjes së emergjencës, informacioni i përmendur në paragrafin 1 të këtij neni do të plotësohet në mënyrë të përshtatshme, duke pasur parasysh rrethanat specifike.</p> <p>3. Ndërmarrja ose organizata përgjegjëse për mbrojtjen e punonjësve të emergjencës organizon për punonjësit e emergjencës të përmendur në paragrafin 1 të këtij neni kryejnë trajnimin e duhur sikurse parashikohet në sistemin e menaxhimit të emergjencave të përcaktuar në nenin 8 të kësaj Rregulloreje. Kur është e nevojshme, ky trajnim do të përfshijë edhe ushtrime praktike.</p>	<p>1. Undertaking shall ensure that emergency workers who are identified in an emergency response plan or management system are given adequate and regularly updated information on the health risks their intervention might involve and on the precautionary measures to be taken in such an event. This information shall take into account the range of potential emergencies and the type of intervention.</p> <p>2. As soon as an emergency occurs, the information referred to in paragraph 1 of this article shall be supplemented appropriately, having regard to the specific circumstances.</p> <p>3. Undertaking or the organisation responsible for the protection of emergency workers provides to emergency workers referred to in paragraph 1 of this article appropriate training as provided for in the emergency management system set out in Article 8 of this Regulation. Where appropriate, this training shall include practical exercises.</p>	<p>1. Preduzeće stara se da radnici u vanrednim situacijama, koji su identifikovani u planu za delovanje u vanrednoj situaciji ili sistemu upravljanja odgovorom na vanrednu situaciju, dobiju odgovarajuće i redovno ažurirane informacije o zdravstvenim rizicima koji mogu biti povezani s njihovom intervencijom i o merama predostrožnosti koje se preduzimaju prilikom takvog događaja. Ova informacija uzima u obzir opseg potencijalnih vanrednih situacija i vrsta intervencije.</p> <p>2. Čim dođe do vanredne situacije, informacije iz stava 1 ovog člana dopunjuju se na odgovarajući način imajući u vidu posebne okolnosti.</p> <p>3. Preduzeće ili organizacija odgovorna za zaštitu radnika u vanrednim situacijama radnicima u vanrednim situacijama iz stava 1 ovog člana pruži odgovarajuće osposobljavanje predviđeno sistemom upravljanja vanrednim situacijama iz člana 8 ove Uredbe. Prema potrebi to osposobljavanje uključuje i praktične vežbe.</p>
---	--	--

<p>4. Përveç trajnimit për reagim emergjent të përmendur në paragrafin 3 të këtij neni, ndërmarrja ose organizata përgjegjëse për mbrojtjen e punonjësve të emergjencës u siguron këtyre punonjësve trajnim dhe informacion të përshtatshëm të mbrojtjes nga rrezatimi.</p>	<p>4. In addition to the emergency response training referred to in paragraph 3 of this article, the undertaking or the organisation responsible for the protection of emergency workers provides these workers with appropriate radiation protection training and information.</p>	<p>4. Pored osposobljavanja za odgovor na vanredne situacije koje se navodi u stavu 3 ovog člana, preduzeće ili organizacija odgovorna za zaštitu radnika u vanrednim situacijama pruži tim radnicima odgovarajuće osposobljavanje i informisanje u oblasti zaštite od zračenja .</p>
<p style="text-align: center;">KAPITULLI IV MONITORIMI RADIOLOGJIK I MJEDISIT</p>	<p style="text-align: center;">CHAPTER IV RADIATION ENVIRONMENTAL MONITORING</p>	<p style="text-align: center;">POGLAVLJE IV RADIOLOŠKI MONITORING ŽIVOTNE SREDINE</p>
<p style="text-align: center;">Neni 19 Programi i monitorimit të mjedisit</p>	<p style="text-align: center;">Article 19 Environmental monitoring programme</p>	<p style="text-align: center;">Član 19 Program monitoringa životne sredine</p>
<p>Agjencia harton programin kombëtar për monitorimin radiologjik të mjedisit dhe organizon zbatimin e tij.</p>	<p>The Agency shall establish national radiation monitoring programme and shall arrange for its conduct.</p>	<p>Agencija stara se o tome da izradi nacionalni program monitoringa životne sredine i organizuje njegovo sprovođenje.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 20 Ekspozimi ndaj radonit në mjedise të mbyllura</p>	<p style="text-align: center;">Article 20 Indoor exposure to radon</p>	<p style="text-align: center;">Član 20 Izlaganje radonu u zatvorenim prostorima</p>
<p>1.Nivelet e referencës për përqendrimin mesatar vjetor të aktivitetit në ajër nuk duhet të jenë më të larta se 300 Bq m⁻³.</p>	<p>1.The reference levels for the annual average activity concentration in air shall not be higher than 300 Bq m⁻³.</p>	<p>1. Referentni nivoi za godišnju prosečnu koncentraciju aktivnosti u vazduhu nisu veći od 300 Bq m⁻³.</p>
<p>2. Sipas programit kombëtar të përmendur në nenin 19, Agjencia do të nxisë veprime për</p>	<p>2. Under the national programme referred to in article 19, the Agency shall promote</p>	<p>2. Prema nacionalnom programu iz člana 19 Agencija podstiče aktivnosti za</p>

<p>të identifikuar ndërtesat e banimit, me përqendrim të radonit (si një mesatare vjetore) që tejkalojnë nivelin e referencës dhe inkurajon, kur është e nevojshme, me mjete teknike dhe masa të tjera, zvogëlimin e përqendrimit të radonit në këto ndërtesa.</p> <p>3. Agjencia siguron që informacioni lokal dhe kombëtar të jetë i disponueshëm për ekspozimin ndaj radonit në mjedise të mbyllura dhe për rreziqet shëndetësore shoqëruese, si dhe për rëndësinë e kryerjes së matjeve të radonit dhe për mjetet teknike të disponueshme për zvogëlimin e përqendrimeve ekzistuese të radonit.</p> <p style="text-align: center;">Neni 21 Plani i veprimit për radonin</p> <p>1. Agjencia harton një plan kombëtar veprimi që përshkruan rreziqet afatgjata nga ekspozimet e radonit në ndërtesa, ndërtesa me qasje publike dhe në vendet e punës për çdo burim të hyrjes së radonit, qoftë nga toka, materialet e ndërtimit ose uji. Plani i veprimit do të marrë parasysh çështjet e përcaktuara në Rregulloren Nr. 18/2018 për</p>	<p>action to identify dwellings, with radon concentrations (as an annual average) exceeding the reference level and encourage, where appropriate by technical or other means, radon concentration-reducing measures in these dwellings.</p> <p>3. The Agency shall ensure that local and national information is made available on indoor radon exposure and the associated health risks, on the importance of performing radon measurements and on the technical means available for reducing existing radon concentrations.</p> <p style="text-align: center;">Article 21 Radon action plan</p> <p>1. The Agency shall establish a national action plan addressing long-term risks from radon exposures in dwellings, buildings with public access and workplaces for any source of radon ingress, whether from soil, building materials or water. The action plan shall take into account the issues set out in Regulation No. 18/2018 on Radiation Sources and</p>	<p>identifikaciju stambenih zgrada s koncentracijama radona (kao prosečna godišnja vrednost) koje prelaze referentni nivo i podstiču, gde je potrebno tehničkim ili drugim sredstvima, mere smanjivanja koncentracije radona u tim stambenim zgradama.</p> <p>3. Agencija stara se o tome da budu dostupne lokalne i nacionalne informacije o izlaganju radonu u zatvorenom prostoru i povezanim zdravstvenim rizicima, o važnosti merenja radona i o tehničkim sredstvima dostupnim za smanjivanje postojećih koncentracija radona.</p> <p style="text-align: center;">Član 21 Akcioni plan za radon</p> <p>1. Agencija uspostavlja nacionalni akcioni plan rešavanja dugoročnih rizika izlaganja radonu u stambenim zgradama, zgradama s javnim pristupom i na radnim mestima za bilo koji izvor ulaska radona, bilo iz tla, građevinskog materijala ili vode. Akcioni plan uzima u obzir pitanja iz Uredbe Br. 18/2018 o Izvorima i Delatnostima, Aneksa XVIII i redovno se ažurira.</p>
--	--	---

<p>Burimet e Rrezatimit dhe Praktikrat, Aneksin XVIII dhe duhet të përditësohet rregullisht.</p> <p>2. Agjencia siguron masat e duhura për të parandaluar depërtimin e radonit në ndërtesat e reja. Këto masa mund të përfshijnë kërkesa specifike në kodet kombëtare të ndërtimit.</p> <p>3. Agjencia identifikon zonat ku përqendrimi i radonit (si mesatare vjetore) në një numër të konsiderueshëm ndërtesash pritet të tejkalojë nivelin kombëtar përkatës të referencës.</p> <p style="text-align: center;">Neni 22 Rrezatimi gama nga materialet e ndërtimit</p> <p>1. Niveli i referencës që zbatohet për ekspozimin e jashtëm nga rrezatimi gama, i emetuar nga materialet e ndërtimit brenda mjediseve të mbyllura, përveç ekspozimit të jashtëm në këto mjedise, do të jetë 1 mSv në vit.</p> <p>2. Për materialet e ndërtimit të cilat janë identifikuar si shqetësuese prej Agjencisë nga pikëpamja e mbrojtjes prej rrezatimit,</p>	<p>Practices, Annex XVIII and be updated on a regular basis.</p> <p>2. The Agency shall ensure that appropriate measures are in place to prevent radon ingress into new buildings. These measures may include specific requirements in national building codes.</p> <p>3. The Agency shall identify areas where the radon concentration (as an annual average) in a significant number of buildings is expected to exceed the relevant national reference level.</p> <p style="text-align: center;">Article 22 Gamma radiation from building materials</p> <p>1. The reference level applying to indoor external exposure to gamma radiation emitted by building materials, in addition to outdoor external exposure, shall be 1 mSv per year.</p> <p>2. For building materials which are identified by the Agency as being of concern from a radiation protection point of view, taking</p>	<p>2. Agjencia stara se o tome da postoje odgovarajuće mere sprečavanja ulaska radona u nove zgrade. Te mere mogu uključiti posebne uslove u nacionalnim građevinskim zakonima.</p> <p>3. Agjencia utvrđuje područja u kojima se očekuje da će koncentracija radona (-kao godišnjeg proseka) u znatnom broju zgrada preći relevantni nacionalni referentni nivo.</p> <p style="text-align: center;">Član 22 Gama-zračenje od građevinskog materijala</p> <p>1. Referentni nivo za spoljašnje izlaganje gama-zračenju koje emituju građevinski materijali u zatvorenim prostorima, uz spoljašnje izlaganje na otvorenom prostoru iznosi 1 mSv godišnje.</p> <p>2. Za građevinske materijale koje Agjencia utvrdi kao problematične sa stanovišta zaštite od zračenja, uzimajući u obzir</p>
---	--	--

<p>duke marrë parasysh listën treguese të materialeve të përcaktuara në Rregulloren Nr. 18/2018 për Burimet e Rrezatimit dhe Praktikrat, Aneksi XIII në lidhje me rrezatimin gama të emetuar prej tyre, Agjencia përpara se këto materiale të tregtohen siguron që:</p> <p>2.1 janë përcaktuar përqendrimet e aktivitetit të radiobërthamave të specifikuar në Rregulloren Nr. 18/2018 për Burimet dhe Praktikrat e Rrezatimit, Shtojca VIII;</p> <p>2.2. është siguruar informacioni për Inspektoratin e ndërtimit të komunës përkatëse, në qoftë se kërkohet, për rezultatet e matjeve dhe të indeksit përkatës të përqendrimit të aktivitetit, si dhe për faktorë të tjerë përkatës, siç përcaktohet në Rregulloren Nr. 18/2018 për Burimet e Rrezatimit dhe Praktikrat, Shtojca VIII.</p> <p>3. Për llojet e materialeve të ndërtimit, të identifikuar në përputhje me paragrafin 2 të këtij neni, të cilat mund të japin doza që tejkalojnë nivelin e referencës, Agjencia vendos për masat e duhura, të cilat mund të</p>	<p>into account the indicative list of materials set out in Regulation No.18/2018 on Radiation Sources and Practices, Annex XIII with regard to their emitted gamma radiation, the Agency shall ensure that, before such materials are placed on the market:</p> <p>2.1. the activity concentrations of the radionuclides specified in Regulation No.18/2018 on Radiation Sources and Practices, Annex VIII are determined;</p> <p>2.2. information to the Construction Inspectorate of the respective Municipality on the results of measurements and the corresponding activity concentration index, as well as other relevant factors, as defined in Regulation No. 18/2018 on Radiation Sources and Practices, Annex VIII, are provided if requested.</p> <p>3. For types of building materials identified in accordance with paragraph 2 of this Article which are liable to give doses exceeding the reference level, the Agency shall decide on appropriate measures, which</p>	<p>indikativnu listu materijala iz Uredbe Br.18/2018 o Izvorima i Delatnostima, Aneksa XIII u odnosu na gama-zračenje koje emituju, Agencija stara se o tome da pre stavljanja takvih materijala u promet:</p> <p>2.1. budu određene koncentracije aktivnosti radionuklida navedene u Urdbi Br. 18/2018 o Izvorima i Delatnostima, Aneksu VIII, i da</p> <p>2.2. na zahtev Građevinskoj inspekciji dotične opštine bude pružene informacije o rezultatima merenja i odgovarajućem indeksu koncentracije aktivnosti, kao i o drugim relevantnim faktorima iz Uredbe Br. 18/2018 o Izvorima i Delatnostima, Aneksa VIII.</p> <p>3. Za vrste građevinskog materijala utvrđene u skladu sa stavom 2 ovog Člana koje mogu dati doze veće od referentnog nivoa, države članice odlučuju o odgovarajućim merama koje mogu obuhvatiti posebne uslove u</p>
---	--	--

<p>përfshijnë kërkesa specifike në kodet përkatëse të ndërtimit ose kufizime, për përdorimin e parashikuar të materialeve të tilla.</p> <p style="text-align: center;">KAPITULLI V UJI I PLANIFIKUAR PËR KONSUM NJERËZOR</p> <p style="text-align: center;">Neni 23 Përjashtimet nga fushëveprimi</p> <p>1. Kjo rregullore nuk zbatohet për:</p> <p style="padding-left: 20px;">1.1 Ujërat minerale natyrore të njohura si të tilla nga Instituti Kombëtar i Shëndetit Publik të Kosovës;</p> <p style="padding-left: 20px;">1.2 Ujërat e përdorura për produktet mjekësore, të cilat mbulohen nga rregullat që administrojnë produktet mjekësore;</p> <p style="padding-left: 20px;">1.3 Ujin e planifikuar tërësisht për qëllimet për të cilat Instituti Kombëtar i Shëndetit Publik vërteton që cilësia e ujit nuk ka asnjë ndikim, direkt ose indirekt, në shëndetin e publikut të gjerë;</p>	<p>may include specific requirements in relevant building codes or restrictions on the envisaged use of such materials.</p> <p style="text-align: center;">CHAPTER V WATER INTENDED FOR HUMAN CONSUPTION</p> <p style="text-align: center;">Article 23 Out of the scope of the regulation</p> <p>1. This Regulation does not apply to:</p> <p style="padding-left: 20px;">1.1. Natural mineral waters recognised as such by the National Institute for Public Health of Kosovo;</p> <p style="padding-left: 20px;">1.2. Waters used for medicinal products, which are covered by rules governing medicinal products;</p> <p style="padding-left: 20px;">1.3. Water intended exclusively for those purposes for which the National Institute for Public Health of Kosovo are satisfied that the quality of the water has no influence, either directly or indirectly, on the health of the general public concerned;</p>	<p>odgovarajućim zakonima o gradnji ili ograničenjima predviđene namene takvih materijala.</p> <p style="text-align: center;">POGLAVLJE V VODA NAMENJENA LJUDSKOJ UPOTREBI</p> <p style="text-align: center;">Član 23 Područje izuzeća</p> <p>1. Ova se Direktiva ne primjenjuje na:</p> <p style="padding-left: 20px;">1.1. Prirodne mineralne vode koje su kao takve priznala Nacionalni Institut za Javno Zdravlje Kosova;</p> <p style="padding-left: 20px;">1.2. Vode koje se koriste za lekove, a koje su obuhvaćene pravilima koja regulišu lekove;</p> <p style="padding-left: 20px;">1.3. Vodu namijenjenu isključivo za one svrhe za koje su Nacionalni Institut za Javno Zdravlje Kosova uvjerena da kvalitet vode nema nikakvog uticaja, bilo direktnog bilo indirektnog, na zdravlje predmetnog stanovništva;</p>
--	--	---

<p>1.4. Ujin e planifikuar për konsum njerëzor nga një furnizues individual, i cili siguron mesatarisht më pak se 10 m³ në ditë, ose furnizon më pak se 50 persona, nëse furnizimi me ujë nuk është pjesë e një aktiviteti publik ose tregtar (objekte për prodhimin ose marketingun e ushqimit/ujit të pijshëm).</p> <p>2. Komunitetet lokale që përjashtojnë zbatimin e paragrafit 1.4. të këtij neni do të sigurojnë që:</p> <p>2.1 Publiku i gjerë i interesuar të informohet për çdo veprim që mund të ndërmerret për të mbrojtur shëndetin e njeriut nga efektet negative që shkaktohen nga çdo ndotje e ujit të planifikuar për konsum njerëzor;</p> <p>2.2. Kur vërehet që cilësia e këtij uji është potencialisht e rrezikshme për shëndetin e njeriut, publikut në fjalë i jepen menjëherë këshillat e duhura.</p> <p>3. Këshillat e paragrafit 2.2 të këtij neni do të përgatiten nga Agjencia në bashkëpunim me</p>	<p>1.4. Water intended for human consumption from an individual supply providing on average less than 10 m³ a day, or serving fewer than 50 persons, unless the water is supplied as part of a public or commercial activity (facilities for production or marketing of food/drinking water).</p> <p>2. The local communities that have recourse to the exemptions provided for in paragraph 1.4. of this article shall ensure that:</p> <p>2.1. The general public concerned is informed thereof and of any action that can be taken to protect human health from the adverse effects resulting from any contamination of water intended for human consumption;</p> <p>2.2. When a potential danger to human health arising from the quality of such water is apparent, the general public concerned is given an appropriate advice.</p> <p>3. The advice from paragraph 2.2 of this article shall be prepared by the Agency in</p>	<p>1.4. Vodu namijenjenu za piće iz pojedinačnog snabdijevanja kojom se prosječno osigurava manje od 10m³ vode po danu ili se snabdijeva manje od 50 osoba, osim ako je snabdijevanje vodom dio komercijalne ili javne aktivnosti.</p> <p>2. Lokalne zajednice koje pribegavaju izuzećima predviđenim u paragrafu 1.4. ovog clana navedenu obezbjeđuju:</p> <p>2.1. Da predmetno stanovništvo bude o tome obaviješteno o bilo kojoj mjeri koja se može preduzeti radi zaštite ljudskog zdravlja od negativnih uticaja koji su posljedica bilo kakvog zagađenja vode namijenjene za piće;</p> <p>2.2. Da se, kada potencijalna opasnost za ljudsko zdravlje koja proizlazi iz kvaliteta takve vode postane očigledna, predmetnom stanovništvu odmah daju odgovarajući savjeti.</p> <p>3. Savet iz stava 2.2 ovog clana priprema Agencija u saradnji sa Nacionalnim Institutom za Javno Zdravlje Kosova.</p>
--	---	---

<p>Institutin Kombëtar të Shëndetit Publik të Kosovës.</p> <p style="text-align: center;">Neni 24 Programi i monitorimit të ujit të planifikuar për konsum njerëzor</p> <p>1. Agjencia vendos një program të përshtatshëm monitorimi për ujin e planifikuar për konsum njerëzor, që siguron në rast të mosrespektimit të vlerave parametrike të përcaktuara në përputhje me këtë Rregullore:</p> <p>1.1. Do të vlerësohet nëse kjo paraqet rrezik për shëndetin e njeriut, që kërkon veprim;</p> <p>1.2. Marrjen e veprimeve korrigjuese nga Instituti Kombëtar i Shëndetit Publik të Kosovës, kur është e nevojshme, për të përmirësuar cilësinë e ujit në një nivel që përputhet me kërkesat për mbrojtjen e shëndetit të njeriut nga pikëpamja e mbrojtjes nga rrezatimi.</p> <p style="text-align: center;">Neni 25 Vlerat parametrike dhe pikat e pajtueshmërisë</p>	<p>collaboration with the National Institute of Public Health of Kosova.</p> <p style="text-align: center;">Article 24 Monitoring programme for water intended for human consumption</p> <p>1. The Agency shall establish an appropriate monitoring programme for water intended for human consumption, to ensure that in the event of non-compliance with the parametric values laid down pursuant to this Regulation:</p> <p>1.1. It shall be assessed whether that poses a risk to human health which requires action;</p> <p>1.2. Remedial action shall be taken, where necessary, to improve the quality of water to a level which complies with requirements for the protection of human health from a radiation protection point of view by the National Institute for Public Health of Kosova.</p> <p style="text-align: center;">Article 25 Parametric values and points of compliance</p>	<p style="text-align: center;">Član 24 Monitoring program za vodu namenjenu za ljudsku upotrebu</p> <p>1. Agencija preuzima sve potrebne mjere da bi uspostavile odgovarajući program praćenja vode namijenjene ljudskoj upotrebi kako bi se, u slučaju neispunjavanja vrijednosti parametara utvrđenih u skladu s ovom Uredbom:</p> <p>1.1. Ocijenilo predstavlja li to rizik za ljudsko zdravlje koji zahtijeva djelovanje; i</p> <p>1.2. Nacionalni Institut za Ljudsko Zdravlje Kosova preuzima, kada je to potrebno, korektivne mjere radi poboljšanja kvaliteta vode do nivoa koji je u skladu sa zahtjevima za zaštitu ljudskog zdravlja sa aspekta zaštite od zračenja.</p> <p style="text-align: center;">Član 25 Vrijednosti parametara i tačke usaglašenosti</p>
---	---	---

<p>1. Vlerat parametrike të zbatueshme për monitorimin e lëndëve radioaktive në ujin e pijshëm të planifikuar për konsum njerëzor, janë përcaktuar në Aneksin I të kësaj Rregulloreje.</p> <p>2. Kur monitorimi i ujit të planifikuar për konsum njerëzor realizohet në përputhje me kërkesat e Aneksit II të kësaj Rregulloreje, pika e pajtueshmërisë do të jetë:</p> <p>2.1 në rastin e ujit të furnizuar nga një rrjet shpërndarës, pika në të cilën ai del nga rubineti ku uji merret normalisht;</p> <p>2.2. në rastin e ujit të furnizuar nga një çisternë, pika në të cilën ai del nga çisterna;</p> <p>2.3. në rastin e ujit të futur në shishe ose kontejnerë të planifikuar për shitje, pika në të cilën uji futet në shishe ose kontejnerë;</p> <p>2.4. në rastin e ujit të përdorur në ndërmarrje të prodhimit të ushqimeve, pika ku uji përdoret në ndërmarrje.</p>	<p>1. Parametric values applicable for the monitoring of radioactive substances in drinking water intended for human consumption are defined in Annex I of this regulation.</p> <p>2. Where monitoring of water for human consumption is undertaken in accordance with the requirements of Annex II of this Regulation, the point of compliance shall be:</p> <p>2.1. in the case of water supplied from a distribution network, the point at which it emerges from the taps where the water is normally taken;</p> <p>2.2. in the case of water supplied from a tanker, the point at which it emerges from the tanker;</p> <p>2.3. in the case of water put into bottles or containers intended for sale, the point at which the water is put into the bottles or containers;</p> <p>2.4. in the case of water used in a food-production undertaking, the point where the water is used in the undertaking.</p>	<p>1. Vrijednosti parametara primjenjive za praćenje radioaktivnih supstanci u vodi namijenjenoj ljudskoj opotrebi definisane su u Aneksu I ove Uredbe.</p> <p>2. Kada se praćenje radioaktivnih supstanci u vodi namijenjenoj ljudskoj upotrebi provodi u skladu sa zahtjevima iz Aneksa II ove Uredbe, tačka usaglašenosti je:</p> <p>2.1. u slučaju vode koja se doprema distribucijskom mrežom, tačka na kojoj ona izlazi iz slavina iz kojih se voda uobičajeno uzima;</p> <p>2.2. u slučaju vode koja se doprema iz cisterne, tačka na kojoj ona izlazi iz cisterne;</p> <p>2.3. u slučaju vode koja se stavlja u boce ili posude namijenjene za prodaju, tačka na kojoj se voda stavlja u boce ili posude;</p> <p>2.4. u slučaju vode koja se koristi u preduzeću za proizvodnju hrane, tačka na kojoj se voda koristi u preduzeću.</p>
---	--	--

3. Përkufizimi i pikave të pajtueshmërisë në paragrafin 2.1 të këtij neni nuk çënon zgjedhjen e një pike të marrjes së kampionit, e cila mund të jetë çdo pikë brenda zonës së furnizimit ose në punimet e trajtimit, me kusht që të mos ketë ndonjë ndryshim negativ në vlerën e përqendrimit ndërmjet pikës së kampionimit dhe pikës së pajtueshmërisë.

Neni 26
Monitorimi dhe analiza

1. Agjencia do të marrë të gjitha masat e nevojshme për të siguruar që monitorimi për lëndët radioaktive në ujin e pijshëm, të ndërmerret në përputhje me strategjitë dhe shpeshësitë e kryerjes së monitorimit të përcaktuara në Aneksin II, në mënyrë që të kontrollojë nëse vlerat e lëndëve radioaktive përputhen me vlerat parametrike të përcaktuara në Aneksin I të kësaj Rregulloreje.

2. Agjencia siguron që monitorimi të ndërmerret në mënyrë të tillë që vlerat e matura të marra të përfaqësojnë cilësinë e ujit të konsumuar përgjatë gjithë vitit. Në rastin e ujit të planifikuar për konsum njerëzor që futet në shishe ose kontejnerë për shitje,

3. The definition of points of compliance in paragraph 2.1 of this article is without prejudice to the choice of a sampling point, which may be any point within the supply zone or at the treatment works provided there is no adverse change in the concentration value between the sampling point and the point of compliance.

Article 26
Monitoring and Analysis

1. The Agency shall take all measures necessary to ensure that monitoring for radioactive substances in drinking water is undertaken in accordance with the monitoring strategies and frequencies set out in Annex II, in order to check whether the values of radioactive substances comply with the parametric values defined in Annex I of this Regulation.

2. The Agency shall ensure that monitoring is undertaken so as to ensure that the measured values obtained are representative of the quality of the water consumed throughout the year. For water intended for human consumption that is put into bottles or

3. Definicija taçaka usaglašenosti u stavu 2.1 ovog clana ne dovodi u pitanje izbor taçke uzorkovanja koja može biti bilo koja taçka unutar zone snabdijevanja ili u postrojenju za obradu pod uslovom da nema negativne promjene vrijednosti koncentracije između taçke uzorkovanja i taçke usaglašenosti.

Član 26
Monitoring i analiza

1. Agencija preuzima sve potrebne mjere da bi obezbijedila da se praćenje radioaktivnih supstanci u vodi namijenjenoj za piće preuzima u skladu sa strategijama i učestalošću praćenja određenima u Aneksu II., radi provjere ispunjavaju li vrijednosti radioaktivnih supstanci u skladu s vrijednostima parametara utvrđene Aneksu I ove Uredbe.

2. Agencija obezbjeđuje da se praćenje preuzima kako bi se obezbijedilo da dobijene izmjerene vrijednosti predstavljaju kvalitet vode koja se konzumira tokom cijele godine. U slučaju vode namijenjene za ljudsku potrošnju koja se stavlja u boce ili

<p>monitorimi nuk zëvendëson kryerjen e kontrollit të brendshëm, i cili realizohet mbi parimet e analizës së rrezikut dhe pikat kritike të kontrollit (ARRPKK), në përputhje me kërkesat që rregullojnë higjienën e produkteve ushqimore dhe kërkesat për kontrollin zyrtar të produkteve ushqimore.</p> <p>3. Duhet të kryhet monitorimi për dozën indikative (DI) dhe karakteristikat e paraqitjes analitike duhet të jenë në përputhje me kërkesat e përcaktuara në Aneksin III të kësaj Rregulloreje.</p> <p>4. Agjencia siguron që çdo laborator në të cilin analizohen kampionet, të ketë një sistem të kontrollit analitik të cilësisë, që i nënshtrohet kontrollit nga një organizatë e jashtme e miratuar nga Agjencia për këtë qëllim.</p> <p style="text-align: center;">Neni 27 Veprimi korigjues dhe njoftimi i publikut të gjerë</p> <p>1. Agjencia siguron që të hetohet menjëherë çdo mosrespektim i vlerës parametrike të përcaktuar në nenin 25, paragrafi 1, të kësaj Rregulloreje për të identifikuar shkakun.</p>	<p>containers intended for sale, this does not affect keeping the internal control, which is established on the principles of hazard analysis and critical control points (HACCP) in accordance with the requirements governing the foodstuff hygiene and the requirements for official control of foodstuff.</p> <p>3. Monitoring for the ID shall be carried out, and analytical performance characteristics shall be in accordance with the requirements set out in Annex III of this Regulation.</p> <p>4. The Agency shall ensure that any laboratory at which samples are analysed has a system of analytical quality control that is subject to checking by an external organization approved by the Agency for that purpose.</p> <p style="text-align: center;">Article 27 Remedial action and notification of the general public</p> <p>1. The Agency shall ensure that any failure to comply with a parametric value defined in article 25, paragraph 1, of this regulation is</p>	<p>posude namijenjene za prodaju, to ne dovodi u pitanje načela analize opasnosti i kritičnih kontrolnih tačaka (AOKKT-a), u skladu sa zahtevima koji uređuju higijenu namirnica i zahtevima za službenu kontrolu namirnica.</p> <p>3. Praćenje koje se sprovodi u pogledu ID-a i analitička obilježja djelovanja u skladu su sa zahtjevima određenima u Aneksu III ove Uredbe.</p> <p>4. Agencija osiguravaju da sve laboratorije u kojima se sprovodi analiza uzoraka imaju sistem analitičke kontrole kvalitete koji podliježe provjerama vanjske organizacije odobrene od strane Agencije u tu svrhu.</p> <p style="text-align: center;">Član 27 Korektivne mjere i obavještanje stanovništva</p> <p>1. Agencija obezbjeđuje hitnu istragu povodom bilo kakvog nepoštovanja vrijednosti parametara utvrđenih u skladu s</p>
--	--	---

<p>2. Në rast mosrespektimi të vlerës parametrike, Agjencia vlerëson nëse ky mosrespektim paraqet rrezik për shëndetin e njeriut i cili kërkon veprim.</p> <p>3. Në rast se ekziston një rrezik i tillë i referuar në paragrafin 2 të këtij neni, Agjencia:</p> <p>3.1. Ndërmerr veprime korrigjuese të tilla, që të përputhen me kërkesat për mbrojtjen e shëndetit të njeriut nga pikëpamja e mbrojtjes nga rrezatimi;</p> <p>3.2. Siguron që publiku i gjerë në fjalë është:</p> <p>3.2.1. Njoftuar për rrezikun dhe veprimin korrigjues të ndërmarrë;</p> <p>3.2.2. Këshilluar për çdo masë shtesë parandaluese që mund të jetë e nevojshme për mbrojtjen e shëndetit të njeriut në lidhje me lëndët radioaktive.</p>	<p>immediately investigated in order to identify the cause.</p> <p>2. Where a failure to comply with a parametric value occurs, the Agency shall assess whether the failure poses a risk to human health which requires action.</p> <p>3. In the event that such a risk referred to under paragraph 2 of this article exists, the Agency shall:</p> <p>3.1. Take remedial action in order to comply with requirements for the protection of human health from a radiation protection point of view;</p> <p>3.2. Ensure that the general public concerned is:</p> <p>3.2.1. Notified of the risk and the remedial action taken;</p> <p>3.2.2. Advised on any additional precautionary measures that may be needed for the protection of human health in respect of radioactive substances.</p>	<p>članom 25 stavom 1 ove Uredbe kako bi se utvrdio uzrok.</p> <p>2. U slučaju nepoštovanja vrijednosti parametara, Agencija procjenjuje predstavlja li to nepoštovanje rizik za ljudsko zdravlje koji zahtijeva djelovanje.</p> <p>3. U slučaju da takav rizik iz stava 2 ovog člana postoji, Agencija:</p> <p>3.1. Preduzima korektivne mjere radi postizanja usklađenosti sa zahtjevima za zaštitu ljudskog zdravlja sa aspekta zaštite od zračenja;</p> <p>3.2. Osigurava da je predmetno stanovništvo:</p> <p>3.2.1. Obaviješteno o riziku i preduzetim korektivnim mjerama;</p> <p>3.2.2. Dobilo savjete o svim dodatnim mjerama opreza koje bi mogle biti potrebne za zaštitu ljudskog zdravlja od radioaktivnih supstanci.</p>
---	---	--

<p style="text-align: center;">KAPITULLI VI DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE</p> <p style="text-align: center;">Neni 28 Anekset e Rregullores</p> <p>1. Anekset që i bashkëngjiten kësaj Rregulloreje janë pjesë përbërëse të saj.</p> <p>1.1. Aneksi I; 1.2. Aneksi II; 1.3. Aneksi III.</p> <p style="text-align: center;">Neni 29 Hyrja në fuqi</p> <p>Kjo Rregullore hyn në fuqi shtatë (7) ditë pas publikimit në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës.</p> <p style="text-align: right;">ALBIN KURTI</p> <hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: auto;"/> <p style="text-align: center;">Kryeministër i Republikës së Kosovës</p> <p style="text-align: center;">25. janar.2022</p>	<p style="text-align: center;">CHAPTER VI TRANSITIONAL AND FINAL PROVISIONS</p> <p style="text-align: center;">Article 28 Annexes of regulation</p> <p>1. The Annexes attached to this Regulation are an integral part of it:</p> <p>1.1. Annex I; 1.2. Annex II; 1.3. Annex III.</p> <p style="text-align: center;">Article 29 Entry into force</p> <p>This regulation shall enter into force seven (7) days after its publication in the Official Gazette of the Republic of Kosovo,</p> <p style="text-align: right;">ALBIN KURTI</p> <hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: auto;"/> <p style="text-align: center;">Prime Minister of the Republic of Kosovo</p> <p style="text-align: center;">25. January. 2022</p>	<p style="text-align: center;">POGLAVLJE VI PRELAZNE I KONAČNE ODREDBE</p> <p style="text-align: center;">Član 28 Aneksi uredbe</p> <p>1. Aneksi priloženi ovoj uredbi su sastavni dio ove uredbe:</p> <p>1.1. Aneks I; 1.2. Aneks II; 1.3. Aneks III.</p> <p style="text-align: center;">Član 29 Stupanje na snagu</p> <p>Ovaj uredba stupa na snagu sedam (7) dana nakon objavljivanja u Službenom Listu Republike Kosova</p> <p style="text-align: right;">ALBIN KURTI</p> <hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: auto;"/> <p style="text-align: center;">Premijer Republike Kosova</p> <p style="text-align: center;">25. januara.2022</p>
---	---	--

1.1. ANEKSI I

MONITORIMI I UJIT TË PLANIFIKUAR PËR PËRDORIM NJERËZOR

1. **Vlerë parametrike** – nënkupton vlerën e përqendrimit të lëndëve radioaktive në ujërat e planifikuara për konsum njerëzor, mbi të cilën vlerësohet nëse prania e lëndëve radioaktive përbën rrezik për shëndetin e njeriut që kërkon veprime korrigjuese për të përmirësuar cilësinë e ujit deri në një nivel që është në përputhje me kërkesat për mbrojtjen e shëndetit të njeriut nga pikëpamja e mbrojtjes nga rrezatimi;

2. Vlerat parametrike për radonin, tritiumin dhe DI për ujin e planifikuar për përdorim njerëzor

Parametri	Vlera parametrike	Njësia	Shënime
Radon	100	Bq/l	Shënimi 1
Tritium	100	Bq/l	Shënimi 2
DI	0,10	mSv	

Shënimi 1:

1. Agjencia mund të vendosë një vlerë parametrike për radonin, për të cilën gjykohet se nuk mund të tejkalohet dhe nën të cilën mund të vazhdohet optimizimi i mbrojtjes nga radoni, por duke mos rrezikuar furnizimin me ujë. Vlera parametrike e radonit e vendosur nga Agjencia mund të jetë më e lartë se 100 Bq/l por duhet të jetë më e vogël se 1000 Bq/l. Në mënyrë që të thjeshtohet legjislacioni kombëtar, Agjencia mund ta përshtasë vlerën parametrike në këtë nivel.

2. Masat korrigjuese për mbrojtjen nga radoni zbatohen, pa shqyrtim të mëtejshëm, kur përqendrimi i radonit është më i lartë se 1000 Bq/l.

Shënimi 2:

Nivelet e ngritura të tritiumit mund të tregojnë praninë e radiobërthamave artificiale të tjera. Nëse përqendrimi i tritiumit tejkalon vlerën parametrike, kërkohet një analizë e pranisë së radiobërthamave artificiale të tjera.

1.2.ANEKSI II

MONITORIMI I LËNDËVE RADIOAKTIVE

1. Parime të përgjithshme

Agjencia mund të vendosë që monitorimi i parametrit (radon, tritium dhe dozë indikativë në ujin e pijshëm) të mos kryhet, kur përcaktohet se gjatë një periudhe të caktuar kohe, vlera e këtij parametri, gjatë furnizimit me ujë të pijshëm, nuk i kalon vlerat parametrike të përcaktuara në Aneksin 1 të kësaj rregulloreje.

Në rastin e radiobërthamave natyrore, kur rezultatet e mëparshme kanë treguar se përqendrimi i radiobërthamave është i qëndrueshëm, Agjencia mund të vendosë që shpeshtësia e monitorimit të ndryshojë nga kërkesat minimale të kampionimit që përmbahen në tabelën e pikës 6 të këtij Aneksi , duke marrë parasysh rrezikun për shëndetin e njeriut. Agjencia mund të vendosë që monitorimi i ujit të pijshëm për radonin, tritiumin ose për të përcaktuar DI të mos kërkohet, duke u bazuar në sondazhe, monitorimin e të dhënave ose informatave të besueshme se për një periudhë të caktuar kohore, niveli i radonit, tritiumit ose i DI-së së llogaritur, mbetet nën vlerat përkatëse parametrike të renditura në Aneksin I të kësaj rregulloreje. Në atë rast, Agjencia do të njoftojë Komisionin Evropian për vendimin me justifikimin dhe dokumentacionin e nevojshëm që mbështet këtë vendim, duke përfshirë faktet e kontroleve, monitorimeve ose hetimeve të kryera. Në këtë kontekst dispozitat lidhur me kërkesat për kampionimet dhe analizat minimale që përmbahen në Tabelën 2 të pikës 6 të këtij Aneksi nuk zbatohen.

2. Radoni

Agjencia siguron ndërmarrjen e hulumtimit përfaqësues për përcaktimin e shkallës dhe natyrës së ekspozimeve të mundshme ndaj radonit në ujin e planifikuar për përdorim njerëzor, që vjen nga lloje të ndryshme të burimeve të ujit nëntokësor dhe puseve në zona të ndryshme gjeologjike. Hulumtimi projektohet në mënyrë të tillë që të përfshijë njohuri për karakteristikat themelore gjeologjike dhe hidrologjike të zonës, radioaktivitetin e shkëmbinjve ose tokës dhe llojin e burimit dhe pusit, të cilat identifikohen dhe përdoren për veprime direkte të mëtejme në zonat me ekspozim të lartë të mundshëm. Monitorimi i përqendrimit të radonit ndërmerret kur ka arsye të besohet se në bazë të rezultateve të hulumtimit përfaqësues nga të dhënat paraprake të monitorimit ose informacionit se në zonat industriale shkarkohet rrjedhje të lëngshme që përmbajnë materiale radioaktive natyrore në mjedis, ose nga informacione të tjera të besueshme, që vlerat parametrike të vendosura në Aneksin I të kësaj Rregulloreje mund të tejkalohen.

3. Tritiumi

Monitorimi i tritiumit në ujin e planifikuar për konsum njerëzor do të kryhet kur një burim antropogjen i tritiumit ose i radiobërthamave të tjera artificiale është i pranishëm në zonën e pellgut ujëmbledhës dhe nuk mund të tregohet në bazë të programeve të tjera të mbikëqyrjes ose hetimeve që niveli i tritiumit është nën vlera parametrike të shënuar në Aneksin I. Kur kërkohet monitorimi për tritiumin, ai do të kryhet me shpeshtësitë e treguara në tabelën që ndodhet në pikën 6 të këtij Aneksi. Nëse përqendrimi i tritiumit tejkalon vlerën e tij parametrike, do të kërkohet një hetim i pranishëm së radiobërthamave të tjera artificiale.

4. Doza indikative (DI)

Doza indikative është doza efektive e shkaktuar në organizmin e njeriut nga gëlltitja gjatë një viti e të gjitha radiobërthamave, prania e të cilave është zbuluar në furnizimin me ujë të planifikuar për konsum njerëzor, me origjinë natyrore dhe artificiale, por duke përjashtuar tritiumin, kaliumin-40, radonin dhe produkte e zbërthimit të radonit;

Monitorimi i ujit të planifikuar për konsum njerëzor për DI kryhet kur është i pranishëm një burim artificial ose radioaktivitet natyror i ngritur dhe bazuar në programet e tjera të monitorimit përfaqësues ose hetimeve të tjera, nuk mund të tregohet që niveli i DI është nën vlerën e parametrave të renditura në tabelën që paraqitet në Aneksin I. Në rastet kur kërkohet monitorimi i niveleve të radiobërthamës artificiale, ai do të kryhet me shpeshtësinë e paraqitur në tabelë që tregohet në pikën 6 të këtij Aneksi. Në rastet kur kërkohet monitorimi i niveleve të radiobërthamës natyrore, Agjencia përcakton shpeshtësinë e monitorimit të aktivitetit alfa total, aktivitetit beta total ose të radiobërthamave natyrore individuale në varësi të strategjisë së kontrollit të miratuar prej saj (sipas Aneksit III). Shpeshtësia e monitorimit mund të ndryshojë nga një matje e vetme e kontrollit deri në shpeshtësitë e treguara në tabelë që ndodhen në pikën 6 të këtij Aneksi. Në rast se kërkohet vetëm një kontroll i vetëm për radioaktivitetin natyror, kërkohet të paktën një rikontroll në rast se ndodh ndonjë ndryshim në lidhje me furnizimin që ka të ngjarë të ndikojë në përqendrimet e radiobërthamave në ujin e planifikuar për konsum njerëzor.

5. Trajtimi i ujit

Në rast se trajtimi për të ulur nivelin e radiobërthamave në ujin e planifikuar për përdorim njerëzor është marrë si një masë përmirësuese, monitorimi kryhet sipas shpeshtësive të paraqitura në tabelën që ndodhet në pikën 6 të këtij Aneksi, për të siguruar efikasitetin e vazhdueshëm të këtij trajtimi.

6. Shpeshtësitë minimale për marrjen e kampioneve dhe analizave

Shpeshtësia minimale e marrjes së kampioneve dhe analizave për monitorimin e ujit të planifikuar për konsum njerëzor të furnizuar nga një rrjet shpërndarës ose nga një çisternë ose që përdoret në një ndërmarrje të prodhimit të ushqimit do të përcaktohet si në tabelën vijuese.

Tabela: Shpeshtësia minimale e marrjes së kampioneve dhe analizave për monitorimin e ujit të planifikuar për konsum njerëzor të furnizuar nga një rrjet shpërndarës ose nga një çisternë ose që përdoret në një ndërmarrje të prodhimeve ushqimore

Vëllimi i ujit që shpërndahet ose prodhohet brenda zonës së furnizimit në (m³/ditë) (Shënimi 1 dhe 2)	Numri i kampioneve në vit (Shënimi 3 dhe 4)
vëllimi ≤ 100	1 në 5 vjet ⁵
100 < vëllimi ≤ 1.000	1
1.000 < vëllimi ≤ 10.000	1 + 1 për çdo 3.300 m ³ /ditë si pjesë e vëllimit të përgjithshëm
10.000 < vëllimi ≤ 100.000	3 + 1 për çdo 10.000 m ³ /ditë si pjesë e vëllimit të përgjithshëm
vëllimi > 100.000	10 + 1 për çdo 25.000 m ³ /ditë si pjesë e vëllimit të përgjithshëm

Shënim:

1. Zonë furnizimit është një zonë e përcaktuar gjeografike, brenda të cilës uji i planifikuar për konsum njerëzor vjen nga një ose më shumë burime dhe brenda të cilës cilësia e ujit mund të konsiderohet se është përafërsisht e njëtrajtshme.
2. Vëllimet llogariten si vlera mesatare të cilat merren gjatë një viti kalendarik. Numri i banorëve në një zonë furnizimi mund të përdoret në vend të vëllimit të ujit për të përcaktuar shpeshtësinë minimale, duke supozuar një konsum të ujit prej 200 litra në ditë për banor.
3. Për aq sa është e mundur, numri i kampioneve shpërndahet në mënyrë të barabartë në kohë dhe vendndodhje.
4. Në rast të furnizimit me ndërprerje afatshkurtër, shpeshtësia e monitorimit të ujit të shpërndarë nga çisternat do të vendoset rast pas rasti nga Agjencia.
5. Shpeshtësia vendoset nga Agjencia.

Agjencia do të përcaktojë shpeshtësitë e marrjes së kampioneve për ujin e planifikuar për konsum njerëzor të futur në shishe ose kontejnerë të planifikuar për shitje. Duke vepruar kështu, Agjencia mund të marrë parasysh vëllimin e ujit të prodhuar.

7. Mesatarizimi

Në rast se një vlerë parametrike tejkalohe në një kampion të veçantë, Agjencia do të përcaktojë shtrirjen e rimarrjes së kampionit që do të kryhet për të siguruar që vlerat e matura përfaqësojnë përqendrimin mesatar të aktivitetit për një vit të plotë.

1.3.ANEKSI III

METODAT E MATJES QË KRYHEN PËR TË VLERËSUAR DOZËN INDIKATIVE, PËRQENDRIMIN E PREJARDHUR TË LËNDËVE RADIOAKTIVE NË UJIN E PIJSHËM, KUFIJTË E ZBULIMIT DHE ANALIZËN E TYRE

1. Monitorimi i përputhshmërisë me DI

Për të treguar praninë e radioaktivitetit në ujin në ujin e planifikuar për konsum njerëzor mund të përdoren strategji të ndryshme të besueshme kontrolli. Këto strategji mund të përfshijnë kontrolle për disa radiobërthama, ose kontrollin për një radiobërthamë të caktuar, ose aktivitetin alfa total ose kontrollin e aktivitetit beta total.

1.1. Kontrolli për radiobërthama të caktuara, ose kontrolli për një radiobërthamë individuale

Në rast se një nga përqendrimet e aktivitetit tejkalon 20% të vlerës përkatëse të përfituar ose përqendrimi i tritiumit tejkalon vlerën e tij parametrike të treguar në Aneksin I, kërkohet një analizë e radiobërthamave shtesë. Radiobërthamat që do të maten do të përcaktohet nga Agjencia duke marrë parasysh të gjithë informacionin përkatës në lidhje me burimet e mundshme të radioaktivitetit.

1.2. Strategjitë e kontrollit për aktivitetin alfa total dhe aktivitetin beta total

Për të monitoruar vlerën e indikatorit parametrik për DI mund të përdoren strategjitë e kontrollit për aktivitetin alfa total dhe aktivitetin beta total. Kur është e përshtatshme, aktiviteti beta total mund të zëvendësohet nga aktiviteti beta i mbetur pas zbritjes së përqendrimit të aktivitetit të K-40. Për këtë qëllim vendosen nivelet e kontrollit të aktivitetit alfa total ose aktivitetit beta total. Niveli i rekomanduar i kontrollit për aktivitetin alfa total është 0,1Bq / l. Niveli i rekomanduar i kontrollit për aktivitetin beta total është 1,0Bq / l.

Në rast se aktiviteti alfa total është më pak se 0,1Bq/l dhe aktiviteti beta total është më pak se 1,0 Bq / l, Agjencia mund të pranojë që DI është më e vogël se vlera parametrike prej 0,1 mSv dhe nuk nevojitet hetim radiologjik përveç kur dihet nga burime të tjera të informacionit se në ujë janë të pranishme radiobërthama specifike që mund të shkaktojnë një DI më të madhe se 0,1 mSv.

Nëse aktiviteti alfa total tejkalon 0,1Bq / l ose aktiviteti beta total tejkalon 1,0 Bq / l, kërkohet analizë për radiobërthamat specifike.

Agjencia mund të caktojë nivele alternative të kontrollit për aktivitetin alfa total dhe aktivitetin beta total ku mund të tregohet që nivelet alternative janë në përputhje me një DI prej 0,1 mSv.

Agjencia do të përcaktojë radiobërthamat që do të maten, duke marrë parasysh të gjithë informacionin përkatës në lidhje me burimet e mundshme të radioaktivitetit. Meqenëse nivelet e ngritura të tritiumit mund të tregojnë praninë e radiobërthamave të tjera artificiale, tritiumi, aktiviteti alfa total dhe aktiviteti beta total duhet të maten në të njëjtin kampion.

2. Llogaritja e DI

DI do të llogaritet nga përqendrimet e matura të radiobërthamave dhe koeficientet e dozës të përcaktuara në Publikimin 119 të Komisionit Ndërkombëtar për Mbrojtje Radiologjike (ICRP) “Compendium of Dose Coefficients based on ICRP Publication 60”, Published by Elsevier Ltd 2012 ISBN 978-1-4557-5430-4” ose një informacioni më i ri i njohur nga Agjencia, në bazë të marrjes vjetore të ujit (730 litra në vit për të rriturit). Kur plotësohet formula e mëposhtme, doza që rezulton është më pak se 0,1mSv dhe nuk kërkohen hetime të mëtejshme:

$$\sum_{i=1}^n \frac{C_i(ops)}{C_i(der)} \leq 1$$

Ku:

$C_i(ops)$ = përqendrimi i vrojtuar i radiobërthamës i ;

$C_i(der)$ = përqendrimi i prejardhur i radiobërthamës i ;

n = numri i radiobërthamave të zbuluara.

Tabela: Përqendrimet e prejardhura të radiobërthamave më të zakonshme që ndodhen në ujin e planifikuar për konsum njerëzor ⁽¹⁾

Radiobërthamat natyrale		Radiobërthamat artificiale	
Radiobërthamat	Përqëndrimet e prejardhura (Bq/l)	Radiobërthamat	Përqëndrimet e prejardhura (Bq/l)
U-238 ²	3,0	C-14	240
U-234 ²	2,8	Sr-90	4,9
Ra-226	0,5	Pu-239/Pu-240	0,6
Ra-228	0,2	Am-241	0,7
Pb-210	0,2	Co-60	40

Po-210	0,1	Cs-134	7,2
		Cs-137	11
		I-131	6,2

Shënim:

(¹). Kjo tabelë përfshin vlerat për radiobërthamat natyrore dhe artificiale më të zakonshme; këto janë vlera të sakta, të llogaritura për një dozë prej 0,1 mSv, për një sasi uji vjetore prej 730 litra dhe duke përdorur koeficientet e dozës të përcaktuara në Publikimin 119 të Komisionit Ndërkombëtar për Mbrojtje Radiologjike (ICRP) “Compendium of Dose Coefficients based on ICRP Publication 60”, Published by Elsevier Ltd 2012 ISBN 978-1-4557-5430-4” ose një informacioni më i ri i njohur nga Agjencia; përqendrimi i prejardhur për radiobërthamat et tjera mund të llogaritet në të njëjtën mënyrë, dhe vlerat mund të përditësohen në bazë të informacioneve më të reja të njohura nga Agjencia.

(²). Kjo tabelë merr parasysh vetëm vetitë radiologjike të uraniumit dhe jo toksicitetin e tij kimik.

3. Karakteristikat e performancës dhe metodat e analizës:

Për parametrat e mëposhtëm dhe radiobërthamat, metoda e analizës së përdorur duhet, si minimum, të jetë e aftë të matë përqendrimet e aktivitetit në një kufi zbulimi të specifikuar në tabelën e mëposhtme:

Parametrat dhe radiobërthamat	Kufiri i zbulimit (Shënimi 1,2)	Shënimet
Tritium	10 Bq/l	Shënimi 3
Radon	10 Bq/l	Shënimi 3
aktivitet alfa total	0.04 Bq/l	Shënimi 4
aktivitet beta total	0.4 Bq/l	Shënimi 4
U-238	0.02 Bq/l	
U-234	0.02 Bq/l	
Ra-226	0.04 Bq/l	
Ra-228	0.02 Bq/l	Shënimi 5
Pb-210	0.02 Bq/l	
Po-210	0.01 Bq/l	

C-14	20 Bq/l	
Sr-90	0.4 Bq/l	
Pu-239/Pu-240	0.04 Bq/l	
Am-241	0.06 Bq/l	
Co-60	0.5 Bq/l	
Cs-134	0.5 Bq/l	
Cs-137	0.5 Bq/l	
I-131	0.5 Bq/l	

Shënim:

1. Kufiri i zbulimit llogaritet sipas standardit ISO 11929 “Përcaktimi i kufijve karakteristikë (pragu i vendimit, kufiri i zbulimit dhe kufijtë e intervalit të besimit) për matjet e rrezatimit jonizues - Bazat dhe zbatimi, me probabilitete gabimi të tipit 1 dhe 2 prej 0,05 për secilin”;
2. Pasiguritë e matjes do të llogariten dhe raportohen si pasiguri të plota standarde, ose si pasiguri standarde të zgjeruara me një faktor zgjerimi prej 1,96, sipas Udhëzuesit ISO për Shprehjen e Pasigurisë në Matje;
3. Kufiri i zbulimit për tritiumin dhe për radonin është 10% e vlerës së saj parametrike prej 100 Bq / l;
4. Kufiri i zbulimit për aktivitetin alfa total dhe aktivitetin beta total janë 40% e vlerave të kontrollit përkatësisht 0,1 Bq / l dhe 1,0 Bq / l;
5. Ky kufi i zbulimit zbatohet vetëm për kontrollin fillestar për dozën totale në një burim të ri uji; nëse kontrolli fillestar tregon se nuk ka gjasa që Ra-228 tejkalon 20% të përqendrimit të prejardhur, kufiri i zbulimit mund të rritet në 0,08 Bq / l për matjet specifike rutinore të radiobërthamës Ra-228, deri sa të kërkohet një rikontroll tjetër.

1.1. ANNEX I

MONITORING OF WATER INTENDED FOR HUMAN CONSUMPTION

1. Parametric value: means the value of radioactive substances concentration in water intended for human consumption above which it should be assessed if the presence of radioactive substances poses a risk to human health which requires remedial actions to improve the quality of water to a level which complies with the requirements for the protection of human health from a radiation protection point of view;

2. Parametric values for radon, tritium and ID of water intended for human consumption

Parameter	Parametric value	Unit	Notes
Radon	100	Bq/l	Note 1
Tritium	100	Bq/l	Note 2
ID	0,10	mSv	

Note 1:

1. The Agency may set a level for radon which is judged inappropriate to be exceeded and below which optimisation of protection should be continued, without compromising water supply on a national or regional scale. The level set by the Agency may be higher than 100 Bq/l but lower than 1000 Bq/l. In order to simplify national legislation, the Agency may choose to adjust the parametric value to this level

2. Remedial action is deemed to be justified on radiological protection grounds, without further consideration, where radon concentrations exceed 1000 Bq/l.

Note 2:

Elevated levels of tritium may indicate the presence of other artificial radionuclides. If the tritium concentration exceeds its parametric value, an analysis of the presence of other artificial radionuclides shall be required.

1.2.ANNEX II

RADIOACTIVE SUBSTANCES MONITORING

1. General principles

All parameters for which parametric values are established in Annex I shall be subject to monitoring. However, no monitoring of a specific parameter shall be required where for a determined period of time, the Agency can establish, that radioactive substance is not likely to be present in a given supply of water intended for human consumption in concentrations which could exceed the corresponding parametric value.

In case of naturally occurring radionuclides, where previous results have shown that the concentration of radionuclides is stable, the frequency, in derogation from the minimum sampling requirements set out in table appearing in point 6 of this Annex, is to be decided by Agency, taking into consideration the risk to human health. Monitoring of water intended for human consumption for radon or tritium or to establish the ID is not required where on the basis of representative surveys, monitoring data or other reliable information the Agency can establish that, for a determined period of time, the levels of radon, tritium or of the calculated ID will remain below the respective parametric values listed in Annex I. In that case, the Agency shall communicate the grounds for its decision to the Commission and provide the Commission with the necessary documentation supporting that decision, including the findings of any surveys, monitoring or investigations carried out. In this context, the provisions with regard to the minimum sampling and analysis requirements set out in Table 2 of point 6 of this Annex do not apply.

2. Radon

The Agency shall ensure that representative surveys are undertaken to determine the scale and nature of likely exposures to radon in water intended for human consumption originating from different types of ground water sources and wells in different geological areas. The surveys shall be designed in such a way that underlying parameters, and especially the geology and hydrology of the area, radioactivity of rock or soil, and well type, can be identified and used to direct further action to areas of likely high exposure. Monitoring of radon concentrations shall be undertaken where there is reason to believe, on the basis of the results of the representative surveys previous monitoring data or information about industrial sites discharging liquid effluents containing naturally occurring radioactive materials into the environment, or other reliable information, that the parametric value laid down in Annex I might be exceeded.

3. Tritium

Monitoring of tritium in water intended for human consumption shall be carried out where an anthropogenic source of tritium or other artificial radionuclides is present within the catchment area and it cannot be shown on the basis of other surveillance programmes or investigations that the level of tritium is below the parametric value listed in Annex I. Where monitoring for tritium is required, it shall be carried out at the frequencies indicated in the table appearing in point 6 of this Annex. If the concentration of tritium exceeds its parametric value, an investigation of the presence of other artificial radionuclides shall be required.

4. Indicative dose

Indicative dose is the committed effective dose for one year of ingestion resulting from all the radionuclides whose presence has been detected in a supply of water intended for human consumption, of natural and artificial origin, but excluding tritium, potassium-40, radon and short-lived radon decay products;

Monitoring of water intended for human consumption for the ID shall be carried out where a source of artificial or elevated natural radioactivity is present and it cannot be shown on the basis of other representative monitoring programmes or other investigations that the level of ID is below the parametric value listed in table appearing in Annex I. Where monitoring for artificial radionuclide levels is required, it shall be carried out at the frequency indicated in the table appearing in point 6 of this Annex. Where monitoring for natural radionuclide levels is required, the Agency shall define the frequency of the monitoring of either gross alpha activity, gross beta activity or individual natural radionuclides depending on the screening strategy adopted by it (according to Annex III). The monitoring frequency may vary from a single check measurement to the frequencies indicated in the table appearing in point 6 of this Annex. Where only a single check for natural radioactivity is required, a recheck shall be required at least where any change occurs in relation to the supply likely to influence the concentrations of radionuclides in water intended for human consumption.

5. Water treatment

Where treatment to reduce the level of radionuclides in water intended for human consumption has been taken as a remedial measure, monitoring shall be carried out at the frequencies indicated in table appearing in point 6 of this Annex to ensure the continued efficacy of that treatment.

6. Minimum sampling and analysis frequencies

The minimum sampling and analysis frequency for the monitoring of water intended for human consumption supplied from a distribution network or from a tanker or used in a food production undertaking shall be as set out as in the following table.

Table: Minimum sampling and analysis frequencies for monitoring of water intended for human consumption supplied from a distribution network or from a tanker or used in a food production undertaking

Volume of water distributed or produced each day within a supply zone (Note 1 and 2) m³	Number of samples per year (Notes 3 and 4)
volume ≤ 100	1 (one) in 5 years ⁵
100 < volume ≤ 1.000	1
1.000 < volume ≤ 10.000	1 + 1 for each 3.300 m ³ /day and part thereof of the total volume
10.000 < volume ≤ 100.000	3 + 1 for each 10.000 m ³ /day and part thereof of the total volume
volume > 100.000	10 + 1 for each 25.000 m ³ /day and part thereof of the total volume

Notes:

1. A supply zone is a geographically defined area within which water intended for human consumption comes from one or more sources and within which water quality may be considered as being approximately uniform.
2. The volumes are calculated as averages taken over a calendar year. The number of inhabitants in a supply zone may be used instead of the volume of water to determine the minimum frequency, assuming a water consumption of 200 l/day/capita.
3. As far as possible, the number of samples should be distributed equally in time and location.
4. In the event of intermittent short-term supply the monitoring frequency of water distributed by tankers will be decided on a case by case basis by the Agency.

5. The frequency is to be decided by the Agency.

The Agency shall define sampling frequencies for water intended for human consumption put into bottles or containers intended for sale. In so doing the Agency may take into consideration the volume of water produced.

7. Averaging

Where a parametric value is exceeded in a particular sample, the agency shall define the extent of resampling which shall be performed in order to ensure that the measured values are representative of an average activity concentration for a full year.

1.3. ANNEX III

MEASUREMENT METHODS PERFORMED TO ASSESS THE INDICATIVE DOSE, DERIVATIVE CONCENTRATION OF RADIOACTIVE SUBSTANCES IN DRINKING WATER, DETECTION LIMITS AND THEIR ANALYSIS

1. Monitoring for compliance with the ID

Various reliable screening strategies to indicate the presence of radioactivity in water intended for human consumption may be used. These strategies may include screening for certain radionuclides, or screening for an individual radionuclide, or gross alpha activity or gross beta activity screening.

1.1. Screening for certain radionuclides, or screening for an individual radionuclide

If one of the activity concentrations exceeds 20 % of the corresponding derived value or the tritium concentration exceeds its parametric value listed in Annex I, an analysis of additional radionuclides shall be required. The radionuclides to be measured shall be defined by the Agency taking into account all relevant information about likely sources of radioactivity.

1.2. Screening strategies for gross alpha activity and gross beta activity

Screening strategies for gross alpha activity and gross beta activity to monitor for the parametric indicator value for ID may be used. Where appropriate gross beta activity may be replaced by residual beta activity after subtraction of the K-40 activity concentration.

For this purpose gross alpha activity or gross beta activity screening levels shall be set. The recommended screening level for gross alpha activity is 0,1Bq/l. The recommended screening level for gross beta activity is 1,0Bq/l.

If the gross alpha activity and gross beta activity are less than 0,1Bq/l and 1,0 Bq/l respectively, the Agency may assume that the ID is less than the parametric value of 0,1 mSv and radiological investigation is not needed unless it is known from other sources of information that specific radionuclides are present in the water that are liable to cause an ID in excess of 0,1 mSv.

If the gross alpha activity exceeds 0,1Bq/l or the gross beta activity exceeds 1,0 Bq/l, analysis for specific radionuclides shall be required.

The Agency may set alternative screening levels for gross alpha activity and gross beta activity where it can demonstrate that the alternative levels are in compliance with an ID of 0,1 mSv.

The radionuclides to be measured shall be defined by the Agency taking into account all relevant information about likely sources of radioactivity. Since elevated levels of tritium may indicate the presence of other artificial radionuclides, tritium, gross alpha activity and gross beta activity should be measured in the same sample.

2. Calculation of the ID

The ID shall be calculated from the measured radionuclide concentrations and the dose coefficients laid down in the ICRP (International Commission on Radiological Protection) Publication 119 “Compendium of Dose Coefficients based on ICRP Publication 60”, Published by Elsevier Ltd 2012 ISBN 978-1-4557-5430-4 or more recent information recognized by the Agency, on the basis of the annual intake of water (730 l for adults).

Where the following formula is satisfied, the resulting dose is less than 0,1mSv and no further investigations shall be required:

$$\sum_{i=1}^n \frac{C_i(obs)}{C_i(der)} \leq 1$$

where:

$C_i(obs)$ = observed concentration of radionuclide i ;

$C_i(der)$ = derived concentration of radionuclide i ;

n = number of radionuclides detected.

Table: Derived concentrations of the most common radionuclides found in water intended for human consumption (¹)

Natural radionuclides		Artificial radionuclides	
Nuclide	Derived concentration (Bq/l)	Nuclide	Derived concentration (Bq/l)

U-238 ²	3,0	C-14	240
U-234 ²	2,8	Sr-90	4,9
Ra-226	0,5	Pu-239/Pu-240	0,6
Ra-228	0,2	Am-241	0,7
Pb-210	0,2	Co-60	40
Po-210	0,1	Cs-134	7,2
		Cs-137	11
		I-131	6,2

Notes:

(¹) This table includes values for the most common natural and artificial radionuclides; these are precise values, calculated for a dose of 0,1 mSv, an annual intake of 730 litre and using the dose coefficients laid down in the ICRP (International Commission on Radiological Protection) Publication 119 “Compendium of Dose Coefficients based on ICRP Publication 60”, Published by Elsevier Ltd 2012 ISBN 978-1-4557-5430-4 or more recent information recognized by the Agency; derived concentrations for other radionuclides can be calculated on the same basis, and values can be updated on the basis of more recent information recognised by the agency.

(²). This table allows only for the radiological properties of uranium, not for its chemical toxicity.

3. Performance characteristics and methods of analysis:

For the following parameters and radionuclides, the method of analysis used must, as a minimum, be capable of measuring activity concentrations with a limit of detection specified in table below:

Parameters and radionuclides	Limit of detection (Notes 1, 2) Bq/l	Notes
Tritium	10	Note 3
Radon	10	Note 3

gross alpha activity	0.04	Note 4
gross beta activity	0.4	Note 4
U-238	0.02	
U-234	0.02	
Ra-226	0.04	
Ra-228	0.02	Note 5
Pb-210	0.02	
Po-210	0.01	
C-14	20	
Sr-90	0.4	
Pu-239/Pu-240	0.04	
Am-241	0.06	
Co-60	0.5	
Cs-134	0.5	
Cs-137	0.5	
I-131	0.5	

Note:

1. The limit of detection shall be calculated according to the ISO standard 11929 “Determination of the characteristic limits (decision threshold, detection limit and limits of the confidence interval) for measurements of ionising radiation — Fundamentals and application, with probabilities of errors of 1st and 2nd kind of 0,05 each”;
2. Measurement uncertainties shall be calculated and reported as complete standard uncertainties, or as expanded standard uncertainties with an expansion factor of 1,96, according to the ISO Guide for the Expression of Uncertainty in Measurement;
3. The limit of detection for tritium and for radon is 10% of the parametric value of 100 Bq/l;
4. The limit of detection for gross alpha activity and gross beta activities are 40% of the screening values of 0,1 and 1,0 Bq/l respectively;
5. This limit of detection applies only to initial screening for total dose in a new water source; if initial checking indicates that it is not plausible that Ra-228 exceeds 20% of the derived concentration, the limit of detection may be increased to 0,08 Bq/l for routine Ra-228 nuclide specific measurements, until a subsequent re-check is required.

1.1. ANEKS I

PRAĆENJE RADIOAKTIVNIH SUPSTANCI U VODI NAMIJENJENOJ LJUDSKOJ UPTREBI

1. **Parametarska vrednost** – vrednost radioaktivnih supstanci u vodi namenjenoj ljudskoj upotrebi iznad koje Agencija ocenjuju da li prisustvo radioaktivnih supstanci u vodi namenjenoj za ljudsku potrošnju predstavlja opasnost po ljudsko zdravlje koja zahteva akciju i kada je neophodno, preduzimaju popravne aktivnosti radi poboljšanja kvaliteta vode do stepena koji je u skladu sa zahtevima za zaštitu ljudskog zdravlja sa tačke gledišta zaštite od zračenja;
2. Vrijednosti parametara za radon, tricijum i indikativnu dozu (ID) u vodi za piće

Parametar	Vrijednost parametara	Jedinica	Napomene
Radon	100	Bq/l	Napomena 1
Tricijum	100	Bq/l	Napomena 2
ID	0,10	mSv	

Napomena 1:

1. Agencija može odlučiti vrijednost parametra za radon koja ne smije biti prekoračena ni iznad ni ispod koje se može nastaviti optimizacija zaštite od radona, bez ugrožavanja snabdijevanja vodom; Vrijednost parametra za radon koje je postavila Agencija može biti viša od 100 Bq/l i mora biti niža od 1000 Bq/l. Kako bi pojednostavila nacionalno zakonodavstvo, Agencija može da odluči da parametarsku vrednost prilagodi ovom nivou.
2. Korektivne mjere za zaštitu od radona se sprovode kada je koncentracija radona veća od 1000 Bq/l. Korektivne mjere se smatraju opravdanim iz razloga radiološke zaštite, bez daljeg razmatranja, kada je koncentracija radona veća od 1000 Bq / l.

Napomena 2:

Povećane vrijednosti parametara tricijuma mogu ukazivati na prisutnost drugih vještačkih radionuklida. Ako koncentracija tricijuma prelazi vrijednost parametara, vrši se analiza prisutnosti drugih vještačkih radionuklida.

1.2. ANEKS II

NAČIN VRŠENJA MONITORINGA RADIOAKTIVNIH SUPSTANCI

1. Opšti principi

Svi parametri za koje su parametarske vrednosti utvrđene u Aneksu I biće predmet nadzora. Međutim, praćenje određenog parametra (radon, tricijum i indikativna doza u vodi za piće) se ne sprovodi ako u određenom vremenskom periodu Agencija utvrdi da nije verovatno da će radioaktivna supstanca biti prisutna u datoj zalihi vode namenjene za ljudsku upotrebu u koncentracijama koje mogu premašiti odgovarajuće parametarska vrednost.

U slučaju pojavljivanja prirodnih radionuklida, kada su prethodni rezultati pokazali da je koncentracija radionuklida stabilna, o učestalosti, odstupajući od minimalnih zahteva za uzorkovanje utvrđenih u tabeli u tački 6. ovog priloga, odlučuje Agencija, uzimajući u obzir rizik po zdravlje ljudi. Monitoring vode namenjene za ljudsku upotrebu za radon ili tricijum ili za utvrđivanje identifikacionih podataka nije potreban kada Agencija na osnovu reprezentativnih istraživanja, podataka o monitoringu ili drugih pouzdanih podataka može utvrditi da, u određenom vremenskom periodu, nivoi radona, tritijum ili izračunata ID ostaće ispod odgovarajućih parametarskih vrednosti navedenih u Aneksu I. U tom slučaju, Agencija će Komisiji saopštiti osnovu za svoju odluku i dostaviti Komisiji potrebnu dokumentaciju koja potkrepljuje tu odluku, uključujući nalazi bilo kojih sprovedenih anketa, praćenja ili istraga. U tom kontekstu, odredbe u vezi sa minimalnim zahtevima za uzorkovanje i analizu utvrđene u tabeli 2. tačke 6. ovog priloga se ne primenjuju.

2. Radon

Agencija će osigurati sprovođenje reprezentativnih istraživanja kako bi se utvrdio obim i priroda verovatnih izloženosti radonu u vodi za piće poreklom iz različitih vrsta podzemnih izvora i bunara u različitim geološkim oblastima. Istraživanje će biti na takav način da se osnovni parametri, a posebno geologija i hidrologija područja, radioaktivnost stena ili tla i vrsta bunara, mogu identifikovati i koristiti za usmeravanje daljeg delovanja na područja sa verovatno velikom izloženosti. Praćenje koncentracija radona sprovodiće se tamo gde postoji razlog za verovanje, na osnovu rezultata reprezentativnih istraživanja, prethodnih podataka praćenja ili podataka o industrijskim lokacijama koje ispuštaju tečne otpadne vode koje sadrže radioaktivne materijale prirodnog porekla u životnu sredinu, ili drugih pouzdanih informacija da parametarska vrednost utvrđena u Aneksu I može biti premašena.

3. Tricijum

Praćenje koncentracije tricijuma u vodi za piće se sprovodi kada je u slivnom području prisutan antropogeni izvor tricijuma ili drugih vještačkih radionuklida i kada se na osnovu drugih programa ispitivanja ne može dokazati da je nivo tricijuma ispod vrijednosti parametara datih u Aneksu 1 ovog pravilnika. Praćenje koncentracije tricijuma u vodi za piće se sprovodi prema učestalostima datim u tački 6 tabela 1 ovog Aneksa. Ako je koncentracija tricijuma veća od propisanih vrijednosti parametara datih u prilogu 1 ovog pravilnika sprovodi se ispitivanje prisutnosti drugih vještačkih radionuklida.

4. Indikativna doza

Indikativna doza ili „ID” - znači predviđena efektivna doza za jednu godinu unošenja ingestijom koja proizlazi iz svih radionuklida čija je prisutnost otkrivena u snabdijevanju vodom namijenjene za ljudsku potrošnju, prirodnog i vještačkog porijekla, ali s izuzetkom tricijuma, kalijuma-40, radona i kratkoživećih produkata raspada radona.

Monitoring vode za piće vrši se zbog procjene indikativne doze kada je prisutan izvor vještačke radioaktivnosti ili je povećana prirodna radioaktivnost i kada se na osnovu drugih reprezentativnih programa praćenja ili drugih ispitivanja ne može dokazati da je nivo indikativne doze ispod vrijednosti parametara navedenih u Aneksu I ovog pravilnika. Praćenje nivoa vještačkih radionuklida se vrši prema učestalostima datim u tački 6, tabela 1 koja je sastavni dio ovog Aneksa. Praćenje nivoa prirodnih radionuklida se vrši prema učestalostima praćenja ukupne alfa aktivnosti, ukupne beta aktivnosti ili pojedinačnih prirodnih radionuklida, u skladu sa Aneksom 3 koji je sastavni dio ovog pravilnika. Učestalost praćenja može varirati od jednog ispitnog mjerenja do učestalosti datih u tački 6, tabela 1 koja je sastavni dio ovog Aneksa. Kada se vrši samo jedno ispitivanje zbog prisustva prirodne radioaktivnosti u vodi za piće u slučaju pojave bilo kakve promjene u vezi s snabdijevanjem vodom za piće koje može da utiče na koncentracije radionuklida u njoj, potrebno je najmanje još jedno ponovno ispitivanje.

5. Obrada vode

Kada je sprovedena obrada vode za piće radi smanjenja nivoa radionuklida, dalje praćenje koncentracije aktivnosti radionuklida se vrši prema učestalostima datim u sledećoj tabeli koja je sastavni dio ovog Aneksa.

6. Najmanja učestalost uzorkovanja i analize

Najmanja učestalost uzorkovanja i analize za praćenje vode za piće koja se dobija iz distributivne mreže ili iz cistijerne, odnosno koja se koristi u postrojenjima za proizvodnju hrane, određuje se prema sledećoj tabeli.

Tabela: Najmanja učestalost uzorkovanja i analize za praćenje vode za piće koja se dobija iz distributivne mreže ili iz cistijerne, odnosno koja se koristi u postrojenjima za proizvodnju hrane

Zapremina vode koja se distribuira ili proizvodi svakog dana unutar zone snabdijevanja m³ (1 i 2)	Broj uzoraka godišnje (Napomene 3 i 4)
zapremina ≤ 100	1 na 5 godina (Napomena 5)
100 < zapremina ≤ 1 000	1
1 000 < zapremina ≤ 10 000	1 + 1 za svakih 3 300 m ³ /d i njihov dio ukupne zapremine
10 000 < zapremina ≤ 100 000	3 + 1 za svakih 10 000 m ³ /d i njihov dio ukupne zapremine
zapremina > 100 000	10 + 1 za svakih 25 000 m ³ /d i njihov dio ukupne zapremine

Napomene:

1. Zona snabdijevanje je geografski definisano područje unutar kojeg voda za piće dolazi iz jednog ili više izvora i unutar kojeg se kvalitet vode može smatrati ujednačenim.
2. Zapremine se izračunavaju kao prosječne vrijednosti koje se uzimaju tokom jedne kalendarske godine. Najmanja učestalost se može odrediti i prema broju stanovnika u zoni snabdijevanja umjesto prema zapremini vode pod pretpostavkom da potrošnja vode iznosi 200 litara po danu po glavi stanovnika.

3. Broj uzoraka se raspoređuje na način da bude ujednačen u vremenu i prostoru.
4. U slučaju kratkotrajnog prekida snabdijevanja vodom za piće određuje se učestalost praćenja vode koja se distribuira cistijernama.
5. Učestalost uzorkovanja vode za piće koja se stavlja u boce ili posude namijenjene za prodaju
Agencija određuje učestalost uzorkovanja vode za piće koja se stavlja u boce ili posude namijenjene za prodaju pri čemu Agencija može uzeti u obzir zapremina vode koja se proizvodi.

7. Usrednjavanje

Kada je u jednom uzorku vrijednost parametara iznad propisanih vrijednosti parametara datih u Aneksu 1 ovog pravilnika, Agencija određuje opseg ponovnog uzorkovanja potrebnog da bi se osiguralo da mjerene vrijednosti predstavljaju prosječnu koncentraciju aktivnosti za jednu punu godinu.

1.3. ANEKSI III

NAČINI MJERENJA KOJA SE SPROVODE RADI PROCJENE INDIKATIVNE DOZE, IZVEDENE KONCENTRACIJE RADIOAKTIVNIH SUPSTANCI U VODI ZA PIĆE, GRANICE DETEKCIJE I NJIHOVA ANALIZA

1. Usklađivanje sa indikativnom dozom (ID-om)

Mogu se koristiti razne pouzdane strategije ispitivanja koje ukazuju na prisustvo radioaktivnosti u vodi namijenjenoj za ljudsku upotrebu. Ove strategije mogu uključivati provjeru za određene radionuklide ili provjeru pojedinačnog radionuklida, ili ukupna alfa aktivnost ili ukupna beta aktivnost.

1.1. Provjera prisutnosti određenih radionuklida ili pojedinačnog radionuklida

Ako jedna od koncentracija aktivnosti prelazi 20% odgovarajuće izvedene vrednosti ili koncentracija tricijuma prelazi parametarsku vrednost navedenu u Aneksu I, biće potrebna analiza dodatnih radionuklida. Radionuklide koji će se meriti utvrđuje Agencija uzimajući u obzir sve relevantne informacije o verovatnim izvorima radioaktivnosti.

1.2. Mjerenje radi provjere ukupne alfa aktivnosti i ukupne beta aktivnosti

Mjerenje radi provjere ukupne alfa aktivnosti i ukupne beta aktivnosti se vrše u cilju praćenja u pogledu indikatorske vrijednosti parametara za ID. Mjerenje ukupne beta aktivnosti može zamijeniti mjerenje rezidualne beta aktivnosti nakon oduzimanja koncentracije aktivnosti K-40. Za te potrebe utvrđuju se razine provjere ukupne alfa aktivnosti ili ukupne beta aktivnosti. Preporučeni nivo ukupne alfa aktivnosti je 0,1 Bq/l. Preporučeni nivo ukupne beta aktivnosti je 1,0 Bq/l.

Ako su vrijednosti ukupne alfa aktivnosti i ukupne beta aktivnosti niže od 0,1 Bq/l odnosno 1,0 Bq/l, onda je ID niži od vrijednosti parametara od 0,1 mSv i u tom slučaju nije potrebno radiološko ispitivanje, osim ako je iz drugih izvora podataka poznato da su u vodi prisutni pojedini radionuklidi koji mogu uzrokovati da ID bude iznad vrijednosti od 0,1 mSv. Ako je vrijednost ukupne alfa aktivnosti veća od 0,1 Bq/l ili je vrijednost ukupne beta aktivnosti veća od 1,0 Bq/l, vrši se analiza pojedinih radionuklida. Agencija može da postavi drugačije vrijednosti ukupne alfa aktivnosti i ukupne beta aktivnosti kada može dokazati da su alternativni nivoi u skladu sa ID-om od 0,1 mSv.

Agencija određuje radionuklide čija se koncentracija aktivnosti mjeri, na način da se uzmu u obzir sve relevantne informacije o vjerovatnim izvorima radioaktivnosti. Kada je izmjeren povećani nivo tricijuma zbog prisutnosti drugih vještačkih radionuklida i/ili tricijuma, mjerenje ukupne alfa aktivnosti i ukupne beta aktivnosti vrši se na istom uzorku.

2. Izračunavanje indikativne doze (ID-a)

Indikativna doza (ID) se izračunava iz izmjerenih koncentracija aktivnosti radionuklida i koeficijenta doze utvrđenih u ICRP (Međunarodna komisija za radiološku zaštitu) Publikacija 119 „Zbirka koeficijenta doze na osnovu ICRP Publikacije 60“, objavila Elsevier Ltd 2012 ISBN 978-1-4557-5430-4, na osnovu godišnje konzumacije vode za piće (730 l za odrasle).

Kada su ispunjeni uslovi iz sljedeće jednačine:

$$\sum_{i=1}^n \frac{C_i}{C_i(İK)} \leq 1,$$

pri čemu je

C_i = izmjerena koncentracija aktivnosti radionuklida i
 $C_i(İK)$ = izvedena koncentracija aktivnosti radionuklida i
 n = broj detektovanih radionuklida

smatra se da je indikativna doza ID manja od vrijednosti parametara od 0,1 mSv i u tom slučaju nije potrebno dalje ispitivanje. Izvedene koncentracije pojedinačnih radionuklida u vodi za piće date su u tabeli 1 koja je sastavni dio ovog Priloga.

Tabela: Izvedene koncentracije pojedinačnih radionuklida u vodi za piće (¹)

Prirodni radionuklidi		Vještački radionuklidi	
Nuklidi	Izvedena koncentracija (Bq/l)	Nuclide	Izvedena koncentracija (Bq/l)
U-238 ²	3,0	C-14	240
U-234 ²	2,8	Sr-90	4,9

Ra-226	0,5	Pu-239/Pu-240	0,6
Ra-228	0,2	Am-241	0,7
Pb-210	0,2	Co-60	40
Po-210	0,1	Cs-134	7,2
		Cs-137	11
		I-131	6,2

Napomene:

(¹) Tabela sadrži vrijednosti izvedenih koncentracija prirodnih i vještačkih radionuklida koji se najčešće mogu pojaviti u vodi za piće i izračunavaju s ena osnovu doze od 0,1 mSv, prosječnog godišnje konzumacije vode za piće od 730 litara i korišćenjem koeficijenta doze utvrđenim u ICRP (Međunarodna komisija za radiološku zaštitu) Publikacija 119 „Zbirka koeficijenata doze na osnovu ICRP Publikacije 60“, objavila Elsevier Ltd 2012 ISBN 978-1-4557-5430-4. Izvedene koncentracije za druge radionuklide mogu se izračunati na isti način i vrijednosti se mogu obnavljati na osnovu novih informacija.

(²) Ova tabela uzima u obzir samo radiološka svojstva uranijuma a ne njegovu hemijsku toksičnost.

3.Granice izlaganja i njihova analiza

Za analizu parametara i radionuklida koriste se metode analize kojima se mogu najmanje izmjeriti koncentracije aktivnosti sa granicom otkrivanja koja je navedena u Tabeli koja je sastavni dio ovog Aneksa.

Parametri i radionuklidi	Granica otkrivanja (Napomene 1 i 2) Bq/l	Napomene
Tricijum	10	Napomena 3
Radon	10	Napomena 3
Ukupna alfa aktivnost	0.04	Napomena 4
Ukupna beta aktivnost	0.4	Napomena 4
U-238	0.02	

U-234	0.02	
Ra-226	0.04	
Ra-228	0.02	Napomena 5
Pb-210	0.02	
Po-210	0.01	
C-14	20	
Sr-90	0.4	
Pu-239/Pu-240	0.04	
Am-241	0.06	
Co-60	0.5	
Cs-134	0.5	
Cs-137	0.5	
I-131	0.5	

Napomene:

1. Granica otkrivanja računa se prema standardu ISO 11929: Određivanje karakterističnih granica (prag odlučivanja, granica otkrivanja i granice intervala pouzdanosti) za mjerenja jonizujućeg zračenja - Osnove i primjena, s vjerojatnošću greške prvog i drugog tipa od 0,05 za svako.
2. Mjerne nesigurnosti računaju se i prijavljuju kao potpune standardne nesigurnosti ili kao proširene standardne nesigurnosti s faktorom ekspanzije od 1,96 prema ISO Vodiču za iskazivanje mjerne nesigurnosti.
3. Granica otkrivanja za tricijum i radon iznosi 10 % od njegove vrijednosti parametara od 100 Bq/l.
4. Granica otkrivanja za ukupnu alfa aktivnost i ukupnu beta aktivnost iznosi 40 % izmjerenih vrijednosti prilikom skrininga uzoraka vode za piće od 0,1 odnosno 1,0 Bq/l respektivno.
5. Ova granica otkrivanja primjenjuje se samo u toku početnog skrininga za ID za novi izvor vode za piće. Ako početna provjera pokaže da ne postoji vjerovatnoća da radijum Ra-228 prelazi 20 % od izvedene koncentracije, granica otkrivanja može biti povećana na 0,08 Bq/l za rutinska specifična mjerenja nuklida Ra-228, sve dok ne bude potrebna sljedeća ponovna provjera.